ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 4 juni 2011

MUZIEK
3
'Een uniek muziekleven' (2)

LITERATUUR
7
'Terug tot Tovar' (8)

INTERVIEW
10
'Toneel heeft me omarmd'

Uniek zwembad in Emmastad

Sinds 13 januari 2011 heeft de Stichting voor Gehandicapten- en Revalidatiezorg (SGR-Groep) haar diensten- en voorzieningenaanbod uitgebreid met een therapeutisch zwembad aan de Prinsenlaan in Emmastad. Het zwembad is goed toegankelijk voor minder mobiele personen dankzij twee drempelloze hellingen en trappen met leuningen. Mensen die rolstoelafhankelijk of bedlegerig zijn, kunnen in en uit het water getild worden met de stoel- en brancardlift, die werkt op waterkracht. Het zwembad is nergens dieper dan 1.20 meter.

Tekst: Milangela Plate Foto's: Ken Wong

Edwin Baas met twee cliënten.

Edwin Baas is bewegingsagogisch fysiotherapeut en tevens coördinator van het zwembad en de afdeling sport en spel. Hij laat, tijdens een rondleiding, zien dat het zwembad is omringd door antisliptegels en vertelt dat de douche- en omkleedhokjes zijn voorzien van alle aanpassingen voor gebruik door mensen met een beperking.
Er was volgens Baas al langere tijd behoefte aan een eigen zwembad. "Het oude zwembad aan de Salsbachweg was een aantal jaren geleden in zo'n slechte staat geraakt dat het niet meer gebruikt kon worden. De Tafelronde Curaçao had via via gehoord over het idee voor een zwembad en vond dit een mooi plan. Zij waren dus de initiatiefnemers en organiseerden een veiling, waarbij veel geld werd opgehaald. Dit gebeurde door onder meer de veiling van een shirt van Clarence Seedorf. SGR-Groep heeft later additionele sponsoring gezocht, waarop diverse bedrijven en particulieren donaties gaven en weer anderen materiaal en/of diensten aanboden." De SGR-Groep is alle sponsors en donateurs erg dankbaar voor hun gestes.

Voordelen
Baas is zelf al negen jaar werkzaam bij de SGR-Groep. Hij heeft door de jaren heen op diverse locaties met cliënten gezwommen, zoals in het Rif zwembad, Djaoen zwembad, in de zee bij Hook's Hut en incidenteel bij Jan Thiel baai. Dit gebeurde destijds op wekelijkse basis. Baas: "Een eigen zwembad is een aanwinst. Het strand is immers moeilijk toegankelijk voor mensen in een rolstoel. Bovendien is water vooral voor verstandelijk gehandicapten op zich al beangstigend omdat het een nieuwe ervaring is. Factoren als stroming, golven, stenen en oneffenheden maken het in het water gaan er voor hen niet gemakkelijker op. In het zwembad is zwemmen een meer ontspannende ervaring omdat de storende factoren uit zee ontbreken en er meer ruimte is voor watergewenning. Dat wil zeggen eerst voorzichtig laten voelen en wennen aan het water. Eenmaal in het water wordt hun omgeving verrijkt, dit zorgt voor afleiding door de vele nieuwe prikkels."

Hydrotherapie
Het therapeutisch zwembad en daarmee de hydrotherapie is volgens Baas een uitkomst voor een grote groep mensen. "Hydrotherapie is een vorm van oefentherapie in warm water (minimaal 32 graden Celsius), waarbij gebruik wordt gemaakt van de effecten van verschillende watertemperaturen en waterdruk op het lichaam. De huid registreert de prikkels die binnenkomen en leidt ze naar de hersenen, alwaar ze worden verwerkt. In antwoord op de prikkels uit de huid stimuleren de hersenen het immuunsysteem, de bloedsomloop en het verteringsstelsel, verminderen ze de productie van stresshormonen en de gevoeligheid van het lichaam voor pijn."

Baas heeft in Nederland diverse instellingen bezocht die werken met deze vorm van therapie. Daarnaast heeft hij zelf ook een cursus hydrotherapie gevolgd. De voordelen van het behandelen en/of oefenen van ernstig gehandicapten in water zijn behoorlijk talrijk en veelzijdig. De opwaartse druk van het water zorgt ervoor, dat je nog maar 10 procent van je werkelijke gewicht hoeft te dragen, wanneer je in water beweegt. Hierdoor hebben mensen die rolstoelgebonden of bedlegerig zijn meer bewegingsmogelijkheden in het water. Ook iemand die een slechte balans heeft of bang is om te vallen, beweegt in het water soepeler en meer ontspannen, omdat men in het water niet kan vallen.
Er kan op deze manier worden gewerkt aan bewegingsverruiming van alle gewrichten, ontspanning, spierversterking, balanstraining en conditietraining, door middel van oefeningen die op het droge onmogelijk zijn of een te grote belasting vormen.

Hydrostatische druk
Wanneer iemand in het water is, voelt hij of zij dat er een bepaalde druk aanwezig is. Dit wordt de hydrostatische druk genoemd. Door de hydrostatische druk voelt men zichzelf meer aanwezig en is men minder gevoelig voor aanraking door anderen. Veel ernstig gehandicapten zijn overgevoelig op meerdere plekken van hun lichaam. Zij ontwikkelen daardoor weerstand en/of angst bij aanraking en bouwen extra spanning op. Lichaamscontact in het water voelt voor deze groep cliënten vaak aangenamer en veiliger, waardoor ze goed te sturen zijn in het bewegen. Bij de meeste cliënten is er direct resultaat zichtbaar. Water werkt op zich al ontspannend en daarbij zie je dat cliënten meer durven, aldus Baas.

Intern gebruik
Het therapeutisch zwembad is nu enkele maanden in gebruik. Baas heeft in die maanden gewerkt met een rooster voor alle zorgvragers van de SGR-Groep. "Elke week kon een andere groep in het zwembad terecht. Op deze manier kon er systematisch een aantal zaken worden nagegaan: welke cliënten zijn het meest gebaat bij therapeutisch zwemmen, voor wie gelden er contra-indicaties, voor wie is recreatief zwemmen van toegevoegde waarde, enzovoorts. Voor cliënten die bedlegerig en rolstoelgebonden zijn is therapeutisch zwemmen belangrijk met het oog op de bevordering van beweging en het behoud van kracht en soepele gewrichten. Cliënten die een lichte vorm van lichamelijke beperking hebben, bewegen zelf vaak al voldoende door de dag heen."

Kinderziekten
Baas vertelt dat er nog een aantal kinderziekten is dat moet worden opgelost. Er worden momenteel bijvoorbeeld opties bekeken voor een overdekt gedeelte aan één kant van het zwembad, dat bescherming biedt tegen zon en regen. Het zwembad is dan bij elke weersomstandigheid te gebruiken. Daarnaast beoogt men meer zitgelegenheid voor het ontvangen van groepen. Een ander belangrijk punt is de verwarming van het water, door middel van zonnepanelen, hetgeen op dit moment nog niet optimaal functioneert.

Baas zegt verder dat de groep cliënten die het meest gebaat is bij gebruik van het zwembad, nog niet aan bod is gekomen. Het ontbreekt voor hen nog steeds aan vervoersmogelijkheden naar de Prinsenlaan. Het betreft de groep bewoners op de locatie Salsbachweg, veelal rolstoelafhankelijke en bedlegerige personen. Het transportprobleem is iets dat volgens Baas zo snel mogelijk moet worden opgelost, zodat iedereen gebruik kan maken van het zwembad.

Externen
Het zwembad wordt vooralsnog alleen door cliënten van de SGR-Groep bezocht. De stichting had gehoopt dat het therapeutisch zwembad na drie maanden ook door externe cliënten met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking kon worden gebruikt, maar dit is niet haalbaar gebleken.
Zodra de coördinatie van het intern gebruik van het zwembad soepeler loopt en de huidige kinderziekten zijn opgelost, zal het zwembad beschikbaar worden gesteld voor gebruik door externen.

Baas: "Er zijn al heel veel aanvragen binnengekomen van andere instellingen en vooral ook particulieren. Alle aanvragen, met therapeutisch doel, zullen serieus worden behandeld. Het gebruik door externen wordt geen commerciële aangelegenheid. Externe instanties zal slechts een vergoeding voor gemaakte kosten worden gevraagd.

Er wordt tevens bekeken hoe de SGR-Groep het therapeutisch zwembad beschikbaar kan stellen voor particulier gebruik (met therapeutisch doel), bijvoorbeeld door een samenwerking met particuliere fysiotherapeuten (met een zorgcontract met SVB / BZV) te bewerkstelligen."

De therapeut benadrukt dat het zwembad niet bedoeld is voor het organiseren van feesten en soortgelijke activiteiten.

Extra begeleiding
Het therapeutisch zwemmen wordt begeleid door Baas zelf. Daarnaast zijn er twee andere fysiotherapeuten die ingezet kunnen worden. Momenteel zijn er drie therapeutische zwemgroepen per dag. Buiten die uren kunnen andere cliëntgroepen terecht voor recreatief zwemmen. De groepen bestaan uit acht à tien personen, waarbij tien een absoluut maximum is. De groepen van tien bestaan over het algemeen uit mensen die weinig begeleiding nodig hebben. Hoe meer begeleiding de cliënten nodig hebben, hoe kleiner de groepen of er wordt puur individueel gewerkt. Elke groep die komt voor recreatief zwemmen krijgt één uur de tijd, dit geldt ook voor (individuele) therapeutische sessies.

Baas houdt zich bij SGR-Groep tevens bezig met trainingen voor personeel. Nieuw daarbij is nu de interne cursus zwembegeleiding. Er volgden inmiddels ongeveer tien medewerkers van de SGR-Groep de cursus zwembegeleiding. Het betreft onder anderen begeleiders van woongroepen en dagbesteding. De cursus maakt het mogelijk dat hun eigen (woon)groepen en/of groepen van de dagbesteding gebruik kunnen maken van het zwembad.

Voor deelname aan deze interne cursus zijn certificaten EHBO, BHV en een zwemdiploma vereist. Cursisten leren over de regels van het zwembad, veiligheidsaspecten, recreatief gebruik en worden geïnstrueerd in datgene wat er nodig is om op een verantwoorde manier individuen en groepen te begeleiden bij het zwembadgebruik.

Baas heeft voorts het idee om 'Ouder-Kind zwemmen' te introduceren binnen SGR. Op deze manier kunnen clienten op meerdere momenten gebruik maken van het zwembad, omdat ze niet alleen afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van de fysiotherapeuten en andere begeleiders. Bovendien wordt op die manier de band tussen ouder en kind bevorderd. Dit idee zal worden aangekondigd in het informatiebulletin 'Mayor Informashon' van SGR, over zorg aan personen met een beperking. Daarna zullen de reacties en aanmeldingen van ouders van cliënten worden afgewacht.

Baas: "Over het algemeen is er nu veel meer aandacht voor het gehandicapte kind. De nieuwe generatie ouders van kinderen met een beperking is zeer betrokken bij het kind, in tegenstelling tot de tijd dat er een taboe heerste op lichamelijk of geestelijke beperkingen."

Toekomst
Volgens Baas zou het zwembad in de toekomst goed dienst kunnen doen bij revalidatieprocessen. "Revaliderende cliënten (met bijvoorbeeld verminderde spierkracht) krijgen sneller controle over hun lichaam tijdens activiteiten in het water, doordat het water hun gewicht helpt dragen en gewrichten worden ontlast. Ook de bloedcirculatie wordt verbeterd: de bloedvaten verwijden in het warme water, waardoor er meer bloed met zuurstof en voedingsstoffen naar de spieren en gewrichten wordt gestuurd. Zo kan, als daar sprake van is, het herstelproces worden gestimuleerd."

Idealiter ziet Baas graag dat iedereen die om therapeutische doeleinden behoefte heeft aan gebruik van het therapeutisch zwembad, daar gebruik van kan maken. Zowel interne cliënten, externe instanties alsook particulieren. Belangrijk vindt hij daarbij wel dat het gezamenlijk gebruik op een harmonieuze manier gebeurt; goed op elkaar afgestemd en vooral met behoud van de rust op de locatie in verband met de diverse woonvormen.

Op deze vooruitstrevende en innovatieve wijze zetten de stichtingen onder de SGR-Groep zich gezamenlijk in om professionele en kwalitatief hoogwaardige zorg te bieden aan mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking.

SGR-Groep

SGR-Groep is in januari 2004 ontstaan uit een fusie van de voormalige Stichting Zorg voor Verstandelijk Gehandicapten en het Mgr. P.I. Verriet Revalidatie- en Wooncentrum. SGR-Groep is daarmee geworden tot een moederstichting waarin enkele stichtingen verbonden zijn:

Fundashon Verriet die woonvoorzieningen, dagbesteding en logeermogelijkheden biedt aan circa 500 mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking;
De Stichting Revalidatiecentrum Curaçao die zich buigt over revalidatiezorg voor iedereen die moet revalideren, hetzij als gevolg van een aandoening of na een ongeluk;
Sichting Beheer Gebouwen, belast met het beheer van de gebouwen van de SGR-Groep;
Curaçao Orthotics & Prosthetics, een orthopedische werkplaats, die zorgdraagt voor de productie en levering van lichaamsondersteunende hulpmiddelen, zoals protheses en kleine orthopedische hulpmiddelen.

ÑAPA 2011 Nr. 21

Drie

Ook deze week hebben we een paar interessante stukken bijeengebracht in de zaterdagbijlage van de Amigoe. We belichten er drie.

Het dak van de Fortkerk is hard aan renovatie toe. Witte mieren teisteren het gebouw en ook de schimmels laten het monument niet ongemoeid. "Het zou jammer zijn als de gouverneur binnenkort op een ingestort dak moet uitkijken", grapt Jan Boodt, terwijl om hem heen de daken van Fort Amsterdam vernieuwd worden. Peter Onvlee interviewde Boodt, president-kerkvoogd van de Verenigde Protestantse Gemeente Curaçao en in die functie betrokken bij het in stand houden van de kerk. Hij kwam zodoende in alle hoeken van het oude gebedshuis en aanschouwde het verval met eigen ogen. Onvlee maakte er een reportage over die u kunt lezen op pagina 6.

Na twintig jaar jeugdtoneel nam Etta Andreae vorige week afscheid van Jeugd Theater School Drazans, maar het toneel laat haar nog niet los en vice versa. Nieuwe plannen hebben haar al weer in hun greep. Judice Ledeboer sprak met Andreae. Het portret van de theatervrouw pur sang is op pagina 10 te vinden.

In de serie van Aroena Lakhi, waarin zij zich naar een duurzame oplossing van het Curaçaose armoedevraagstuk toeschrijft, deze week een interview met minister Hensly Koeiman van Sociale Zaken, Arbeid en Welzijn. De minister streeft naar hechte samenwerking tussen de verschillende ministeries, een synergie waarbij het effect groter is dan elk van de samenwerkende partijen afzonderlijk zou kunnen bereiken. "Een plus een is drie", rekent de bewindsman voor.

Nog drie weken, dan gaat Ñapa - de hele maand juli - op vakantie.

Prettig weekend.
De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Jiourell Cannister
Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:
Marius Bremmer
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Verele Ghering
Margot Hack
Hans de Haan
Joop Halman
Bob Harms
Shakti Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Elaine Marchena
Peter Onvlee
Milangela Plate
Jan de Ruijter
Hans Vaders
William ten Veen
Bertine Vermeer
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

'Een Hollander in den vreemde'

"Ik inspecteer alle houten kreeftvisserij-boten in Namibië, het zijn er 25. Jaarlijks inspecteer ik ze, vlak voor het vangstseizoen. Ik ben één van de weinige inspecteurs van houten boten in de wereld. Waar vind je nu nog houten boten?"

Tekst en foto's: Marius Bremmer

Ik trok meteen mijn blocnote, tijdens een tussenlanding in Johannesburg, toen ik op weg van Kaapstad naar Amsterdam aan de praat raakte met de man die naast mij zat in het vliegtuig.

Zijn naam was Cees Bakker en hij vertelde het honderd uit: "Ik ben oud-leerling van de Zeevaartschool in Vlissingen en deed mijn eerste nautische ervaring op bij de Koninklijke Java-China Pakketvaart Maatschappij te Amsterdam. Na diverse functies te hebben uitgeoefend in Nederland, op Aruba en in de VS belandde ik in Kaapstad, waar ik nu al weer jaren woon."

Omvlaggen

"Eén telefoontje en ik had in Zuid-Afrika een baan", pocht Bakker een beetje. "Ik kon van de ene op de andere dag beginnen bij 'Allsurvey'. Binnen drie maanden was ik er managing director. Ik moest schepen inspecteren voor alle classificatie-maatschappijen. Ik heb goed geld verdiend aan het omvlaggen van schepen. Op een gegeven moment vloog ik de hele wereld over. Een groot deel van mijn klanten waren visserijmaatschappijen."
In 1993 begint Bakker voor zichzelf. Na de onafhankelijkheid in 1991 van Zuid-west-Afrika was er in dit land behoefte aan expertise op scheepvaartgebied. Bakker richtte - inspringend in dit gat - een eigen maatschappij op in het nieuwe Namibië. "Ik werd aangesteld door de Namibische regering als de Namibische Scheepvaartinspectie. Ook moesten alle schepen die tot 1991 onder Zuid-Afrikaanse of bijvoorbeeld Panamese vlag voeren worden omgevlagd naar de nationale Namibische vlag. Maar ook inspecteer ik de hele kreeftvisserijvloot. Het zijn allemaal houten boten. Dat is geweldig om mee te maken!"

Cees Bakker: inspecteur van houten boten uit de kreeftvisserij.

Piraten

Bakker kon nog een buitenlandse mogendheid tot zijn vaste klantenkring rekenen: de Republiek van de Seychellen, een archipel die gerekend wordt tot Afrika, ten noorden van Madagaskar, in de Indische Oceaan. Bakker vertelt het met trots: "De Seychellen is een van de nieuwere landen op scheepvaartgebied. Ik ben er de Scheepvaartinspectie. Vroeger was het een piratennest, nu is het op het gebied van wetshandhaving het neusje van de zalm: een van de weinige landen ter wereld die de normen van de International Maritime Organisation (IMO) volledig, maar dan ook volledig volgt. Momenteel zijn er pakweg vijf à zes schepen geregistreerd in Victoria op de Seychellen."

Daarnaast werkt Bakker wereldwijd voor een heleboel scheepvaartmaatschappijen, nu eens als inspecteur, dan weer als marine engineering consultant. Ook werkt hij als taxateur voor banken of verzekeringsmaatschappijen, als er schades moeten worden afgewikkeld of hypotheken worden verstrekt. Maar daar bleef het volgens Bakker niet bij. Het werd bijna ingewikkeld: "Momenteel ben ik ook operations manager voor bepaalde schepen. Ik regel puur de technische kant, het gaan en staan van het schip, zoals onderhoud, bemanning en de dagelijkse gang van zaken." Bakker had zo'n zeven mensen in dienst die werken op case to case basis. "Ik maak nooit reclame voor mezelf, ik krijg het werk via mond-tot-mond-reclame. Ik ken mensen over de hele wereld en heb overal mijn directe en indirecte relaties, zowel privé als zakelijk. Ik drink zó een biertje in New Orleans of in Tokio."
Gevraagd naar het doel van zijn bezoek aan Nederland aarzelt Bakker even: "Niet alles hoeft in de krant, ik ben beducht voor concurrentie. Vooruit, ik ga werken aan een opdracht van een Nederlandse reder om een gesaneerde vissersboot om te vlaggen naar een buitenlandse vlag. Daarna moet ik voor een Mexicaanse reder onderhandelingen voeren met een Hollander over het aangaan van een joint venture rond de exploitatie van een off-shore supply vessel. Verder vlieg ik door naar Marbella in Spanje, waar ik de inspectie moet doen van een miljoenenjacht van een rijke Noorse eigenaar. En over 14 dagen zit ik weer in Mexico."
Bij het afscheid op Schiphol zei Bakker nog: "Ik ben nu 53 en ik denk er over na om per volgend jaar af te gaan bouwen. Ik heb een optie op een oude vissersboot in Lüderitz, Namibië. Die schuit werd in 1947 gebouwd als zeilboot. Ik wil het oude zeilplan terug en nog wat jaren over de wereldzeeën zeilen." Bakker beloofde me nog om een paar foto's te sturen van houten kreeftenboten uit Namibië. Die belofte kwam hij ook na. Daarna heb ik nooit meer wat van hem gehoord en in Kaapstad is hij niet meer te vinden."

Wie weet of Cees Bakker misschien nog ergens over de wereldzeeën vaart?

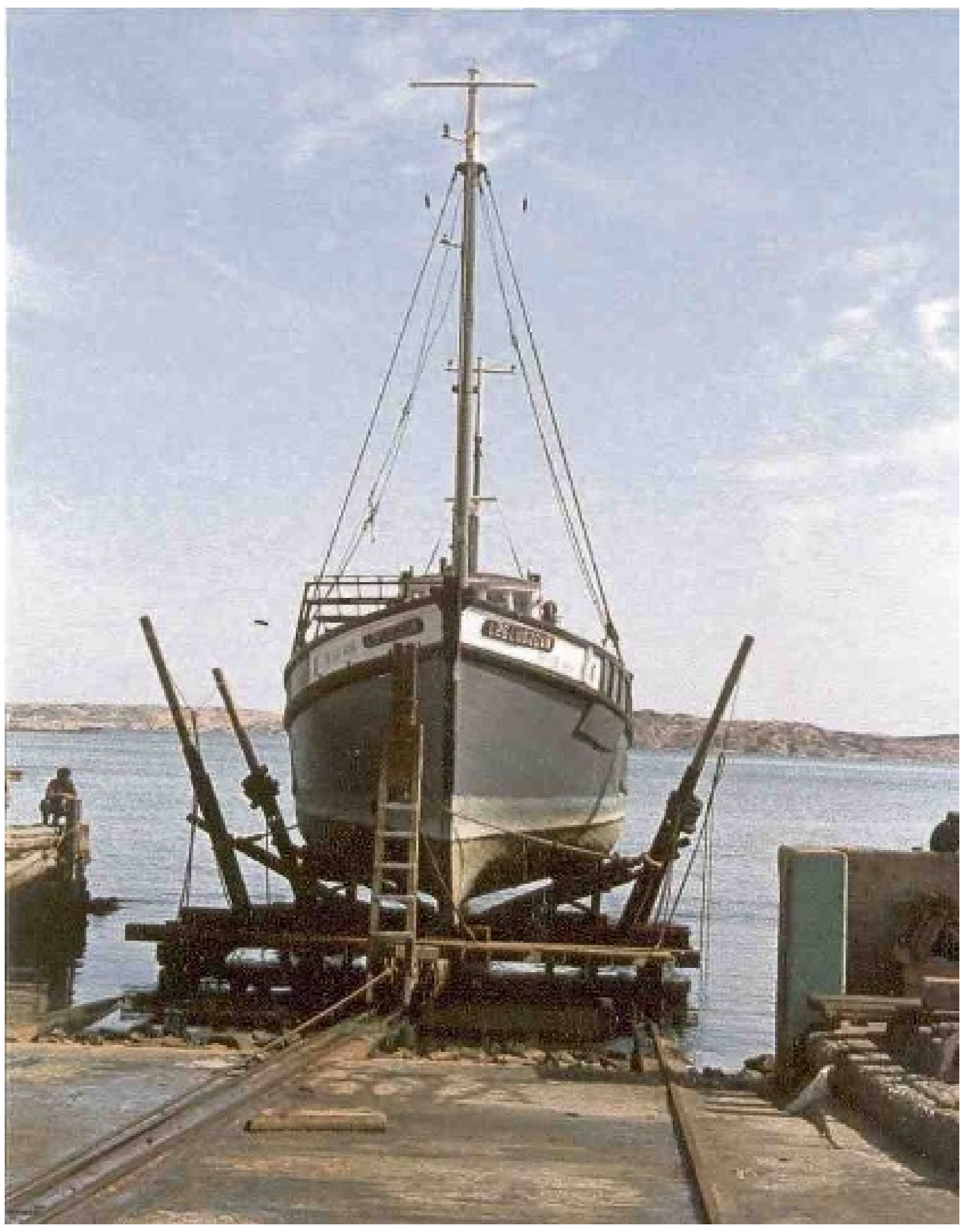

De houten kreeftenboten van de kustplaats Lüderitz in Namibië.

Foto van de week

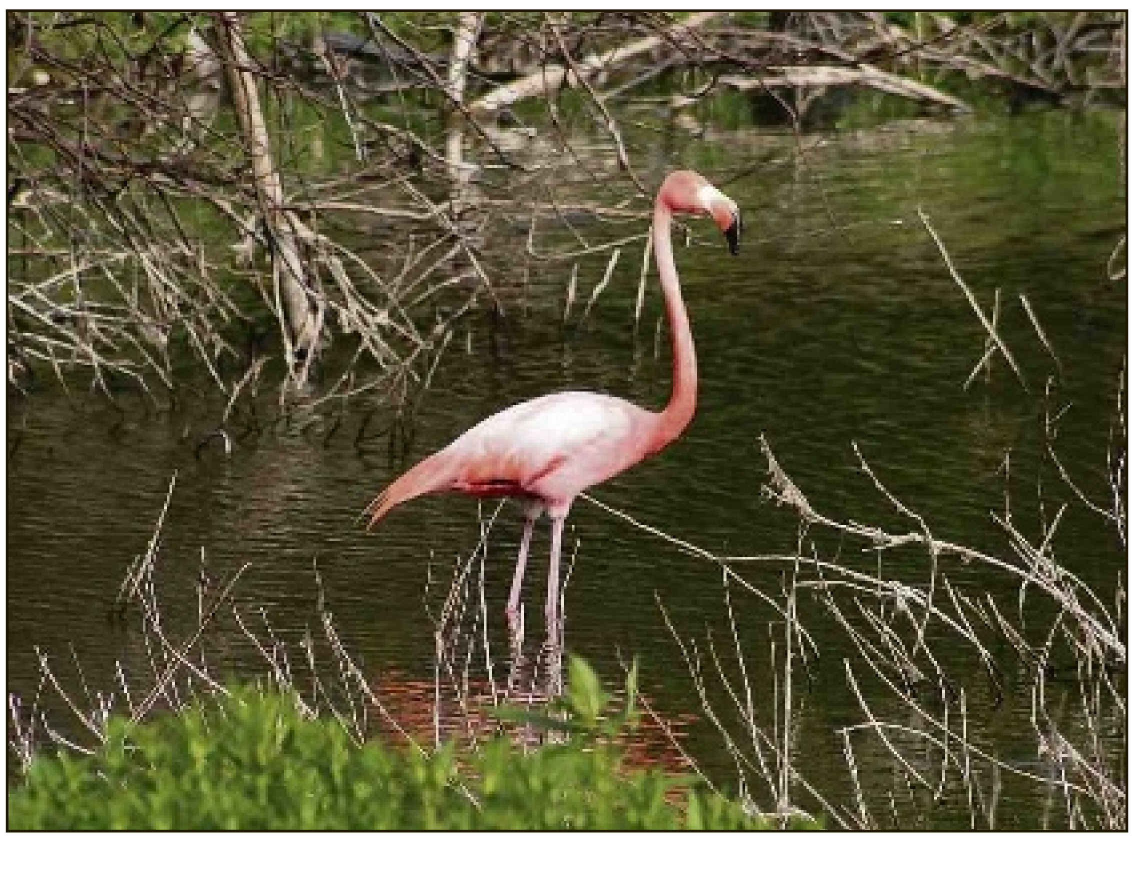

Een flamingo staat nu niet bepaald bekend als een zoetwatervogel. Deze bijzondere foto maakte Roger Cannegieter op de plantage van zijn ouders. Blijkbaar bevalt het dit mooie roze dier ook prima in een zoetwaterpoel.

Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Een auto om in te rijden

Tekst: Monique Casimiri

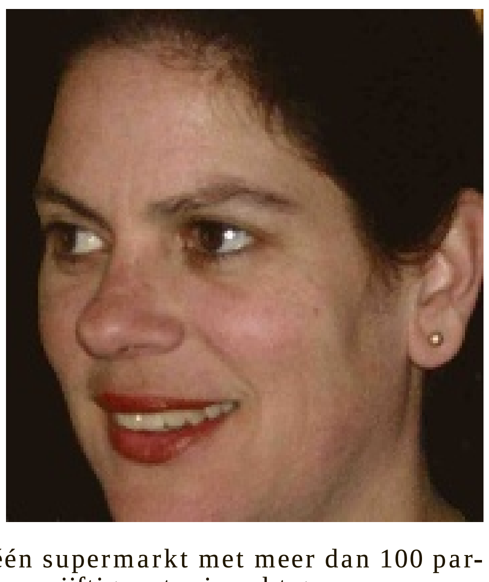

Ik heb een auto om in te rijden. Ik heb geen auto om die honderd meter verderop neer te zetten om dan nog te moeten lopen naar de winkel. Ik wil voor de deur parkeren en als dat niet kan, dan vind ik een afstand binnen vijftig meter acceptabel, en anders rij ik door naar een volgende supermarkt.

Gelukkig hebben wij de luxe in ons dorp dat ik kan kiezen uit zes supermarkten. En dat op een dorp met een inwonersaantal van rond de 23.000. Als je dat eerlijk deelt dan willen er per supermarkt zo'n 3800 mensen gebruik van maken. Ervan uitgaande dat de helft daarvan kinderen zijn, dan blijven er nog 1900 over. Zij doen niet allemaal op dezelfde dag boodschappen. Ik denk dat 70 procent toch de zaterdag kiest, dus dat zijn dan 1330 mensen. Verdeeld over de 12 uren dat de supermarkt open is, zo'n 110 mensen per uur. Dan is de keus snel gemaakt. Er is maar één supermarkt met meer dan 100 parkeerplekken 'voor de deur'. De acceptabele afstand van vijftig meter in acht genomen, maar die vijftig meter horen wel bij de parkeerplaats van deze supermarkt.

Los van de parkeerplekken is het assortiment ook van belang, en daar gaat het wel eens mis. Ga ik naar de supermarkt waar ze bijvoorbeeld sushi hebben (de enige in ons dorp), dan hebben ze daar maar een kleine vijftig parkeerplekken. Als daar ook die 110 mensen per uur moeten staan, dan is er geen plek. Dan rij ik dus door. Ik eet op zaterdag dan ook nooit sushi. Wel op maandagochtend of dinsdagmiddag. Het percentage boodschappende mensen ligt dan beduidend lager.

Manlief snapt het niet. Wat is er mis met die honderd meter lopen, is nog gezond ook, hoor ik hem zeggen. Na een grauw en een zucht van mij kijken we beiden stoïcijns de andere kant op. Het ligt eraan wie er rijdt wie de discussie wint.

Er zijn ook dagen dat ik ze allemaal afrij, hoor. Wanneer ik niet voor de deur kan parkeren, rij ik eerst een rondje extra om daarna toch door te rijden naar de volgende. Dan ben ik maar wat langer onderweg, maar ik ga niet drie straten doorlopen omdat ik een flesje koffiemelk te kort kom. Ik wil wel drie liter benzine uitgeven voor dat flesje.

En ik maar klagen dat de boodschappen duurder worden.

Rudolf ‘shon Dòdò’ Palm

‘Een uniek muziekleven’ (2)

De Ñapa besteedt in een serie van drie artikelen aandacht aan het leven en werk van de Curaçaose musicus en componist Rudolf Palm (1880-1950). In dit tweede deel wordt ingegaan op zijn werk als componist en de initiatieven die hij ondernam tot de uitgifte van de allereerste zangbundel in het Papiaments.

Rudolf Palm met kleinzoon oud-notaris mr. Anthony Palm. (Collectie Anthony Palm)

Tekst: Joop Halman

Op basis van een door de auteur uitgevoerde inventarisatie van composities van Rudolf Palm blijkt dat hij ten minste 148 composities heeft geschreven. Behalve talrijke werken voor piano, heeft hij ook diverse composities voor kleiner ensemble en zelfs voor volledig filharmonisch orkest gecomponeerd. Zijn oudst bekende compositie, La Coronación dateert van 1898. Het werd gecomponeerd naar aanleiding van de festiviteiten die plaatsvonden rond de kroning van koningin Wilhelmina. Zijn bekende danza Noche Buena schreef hij in 1900 op twintigjarige leeftijd. Het was een tijd dat Tesla en Marconi werkten aan de ontwikkeling van de radio en de allereerste grammofoonopname met de stem van de Italiaanse tenor Enrico Caruso met muziek van Leoncavallo in 1902 nog moest plaatsvinden. Het is bijna niet meer voor te stellen, maar om van muziek te genieten of om te kunnen dansen, moest men op het eiland zelf de muziek spelen of gebruik maken van de Ka'i òrgel die in die periode vanuit Venezuela net haar intrede deed op Curaçao.

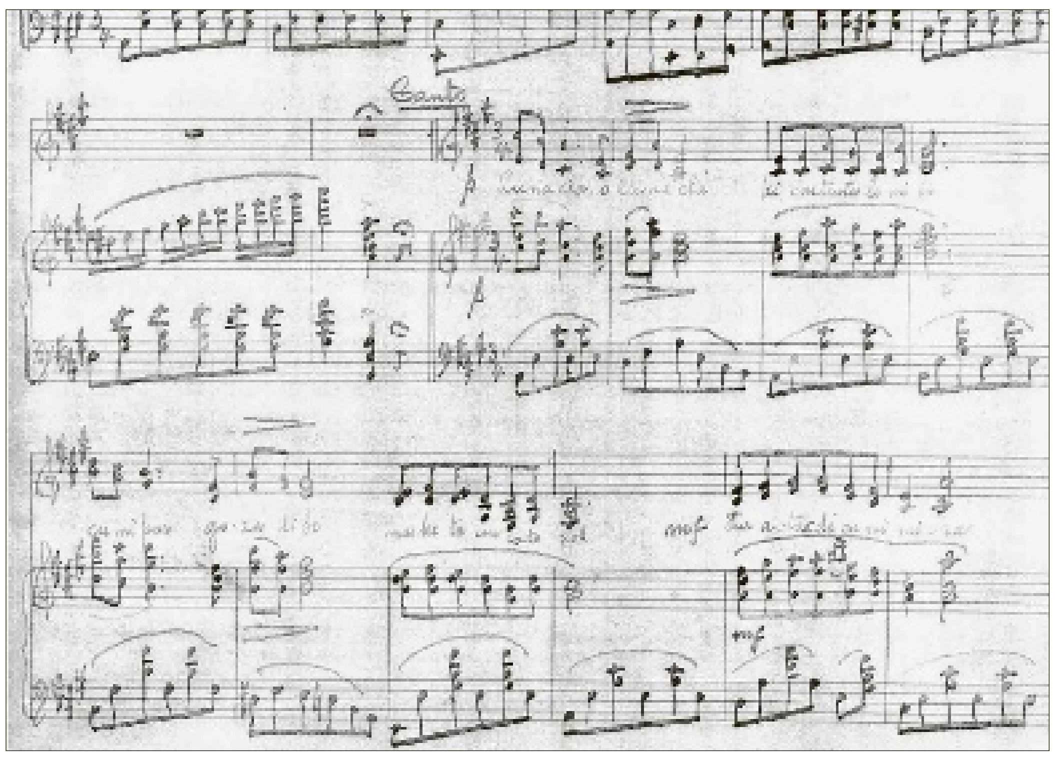

Fragment partituur van de compositie Luna Cla van Rudolf Palm met tekst van Emilio Davelaar. (Collectie J.G. Palm Stichting)

Rudolf Palm componeerde in een tijd dat de typische Curaçaose wals qua populariteit haar hoogtijdagen kende onder alle lagen van de bevolking. Hij componeerde meer dan tachtig walsen. De meeste van deze walsen dragen de voornaam van een vrouwelijk persoon en zijn geschreven ter gelegenheid van een speciale gebeurtenis. Vaak was dit een verjaardag of jubileum. Zo had Rudolf Palm de bijzondere gewoonte om voor zijn meest ijverige leerlingen, wanneer ze vijftien werden een wals te schrijven. In de collectie van manuscripten komt men onder meer walsen tegen die opgedragen zijn aan zijn oudleerlingen Myrna Dovale, Rose Marie de Paula, Palmira Yrausquin, Jeanette Peiliker, Aida Prince, Zoila Ibarra, Anne Marie de Rooy, Wilhelmina van der Dijs, Elsie Cuales, Gertrudes Matheeuws, Imelda Goilo, Jona Evertsz, Clasina en Anna Dorothea Gorsira, Olga Antonieta Kristen, Yvonne en Sonia Pieters. Ook voor al zijn kleindochters componeerde hij een wals. Behalve het grote aantal Curaçaose walsen zijn er van Rudolf Palm nog vijf danza's, acht tumba's, twee mazurka's, één polka, vier danzón's, één paso doble en één son als dansmuziek bewaard gebleven.

Zijn mazurka La simpática was in de jaren zestig erg populair op Curaçao in een uitvoering van de muziekband The three voices. Deze mazurka droeg Rudolf Palm op aan zekere Mosa Willemsen die geboren werd in landhuis San Sebastian. Volgens Wim Statius Muller kon van haar alles gezegd worden, behalve dan dat ze sympathiek was... De latere bewoners en eigenaren van San Sebastian, de familie Hollander, merkten tijdens bandopnamen van het zingen van hun kinderen op, dat er op de achtergrond steeds een onverklaarbare vrouwelijke stem was te horen die psalmen zong. Laat nu van Mosa Willemsen bekend zijn dat ze in haar laatste levensfase een bovenmatige godsdienstige toewijding ontwikkelde...

Rudolf Palm componeerde ook elf marsen. De mars was in de negentiende en de eerste helft van de twintigste eeuw erg geliefd op Curaçao. Er was in die periode geen vereniging zonder een eigen mars. Ook een dansavond op Curaçao werd steevast geopend met een mars. Vermeldenswaard vanwege hun onvoorziene actualiteit zijn de mars A.M.S. en een mars met de curieuze naam Glory to Miss Heidenreich. De A.M.S. (Amicitia Mixta Scientia) was de eerste hbs-opleiding op Curaçao. Deze werd later omgedoopt tot het Peter Stuyvesant College. Ondertussen heeft deze opleiding in 2011 haar derde (en ook laatste?) naamswijziging ondergaan tot het Kolegio Profesor Doktor Alejandro (Jandi) Paula. Mej. Heidenreich was een geliefde docente Franse taal aan het A.M.S.

Palm had de gewoonte om aan het einde van de middag, buiten op een stoel te gaan zitten en mensen te bekijken. Hij kreeg dan vaak uit de meest merkwaardige voorvallen inspiratie. Ook geluiden konden hem inspireren. Zo werd hij in 1901 voor zijn wals Burengerucht (ook bekend onder de naam La Inspiración) geïnspireerd door het luidruchtig gekissebis van zijn buren in de IJzerstraat. De tumba dum-dum-dum beeldt het doffe geluid uit van een klop op deur. Vriend Charles klopte in het holst van de nacht aan op de voordeur van het woonhuis van Rudolf Palm in de IJzerstraat. Maria Franciska, een inwonende nicht van de echtgenote van Rudolf riep luidkeels: Ta ken t'ei (wie is daar)? En het bedrukte antwoord dat van buiten volgde was: T'ami, shon Charles, habri pami (ik ben het shon Charles, maak open voor mij). Shon Charles was een boezemvriend van Rudolf. Hij kwam op dit late uur langs voor enig soelaas na een afwijzing die hij had moeten incasseren. Zijn maîtresse had hem net de deur gewezen en dit bezorgde hem levensgroot liefdesverdriet. Alleen Rudolf achtte hij in staat tot het bieden van enige troost op dit moment van complete radeloosheid.

De inspiratie van de wals Genio Alegre ontleende hij aan het dienstmeisje dat elke dag weer even opgewekt bij hem thuis kwam werken. De wals is dan ook sprankelend van melodie. De tumba Het Loo ta bai componeerde hij naar aanleiding van het vertrek van het marineopleidingsschip Het Loo. Dit schip had enige tijd Curaçao aangedaan en de Jantjes hadden zich in bijzondere mate vooral geliefd gemaakt bij het vrouwelijk geslacht. Toen de tijd aanbrak voor terugkeer naar het moederland, was er een grote menigte toegestroomd om de bemanning uit te wuiven. Zo ook Rudolf Palm. Ter plekke werd door hem de tumba Het Loo ta bai gemaakt. Ben Leito (de vader van voormalig gouverneur Leito), was hier getuige van en heeft dit later verteld aan kleinzoon Stanley Palm. Leito stond er versteld van hoe iemand in staat was om zo uit het niets een muziekstuk te creëren.

Uit overlevering van zijn zoon Edgar Palm en zijn kleinkinderen weten we dat Rudolf meestal 's avonds na het eten aan zijn vierkante werktafel ging zitten om zijn composities uit te schrijven. Op zijn werktafel een stapel manuscriptvellen, twee potjes inkt, één met blauwe en één met rode inkt, een griffel, een grote hoeveelheid kroonpennen, radeergummen, vloeipapier en een flesje plakgom. Dit laatste gebruikte hij wanneer hij grote passages moest wijzigen. Dan plakte hij een stuk manuscriptpapier boven een te wijzigen passage en schreef de passage opnieuw. Hij componeerde zelden met behulp van de piano. Meestal schreef hij de hele compositie op en ging daarna aan de piano zitten om het resultaat te horen.

Rudolf Palm genoot ook bekendheid op Curaçao als een kundig arrangeur van ensemble- en orkestwerken. Wim Statius Muller kan zich uit zijn jeugd hiervan het volgende herinneren:

“Ik zal een jaar of tien, mogelijk net elf jaar oud geweest zijn. Op de Hendrikschool zou er een uitvoering plaatsvinden. Ik bedacht dat het leuk zou zijn om met een paar klasgenoten gezamenlijk een muziekuitvoering te geven. Het zou gaan om een klein ensemble: twee violen, één dwarsfluit en een piano. Het beoogde werkje van uitvoering was ‘La poupée valsante’ van Eduard Poldini. Ik bedacht dat shon Dòdò bij uitstek de aangewezen persoon was tot wie ik mij voor een arrangement van dit oorspronkelijk voor piano geschreven muziekstuk kon wenden. Ik klauterde de houten trap langs de zijwand van het huis aan de Niewindtstraat 7 in Otrobanda waar hij op de bovenverdieping woonde omhoog en klopte hijgend aan. Tijdens het klimmen vroeg ik mij af hoe de oude baas met zijn zware voet dagelijks die trap nou op en af moest. Enfin, shon Dòdò liet me persoonlijk binnen, maar vroeg gelijk of ik eigenlijk al niet in bed moest liggen. Ik legde aan hem uit dat het mocht van mijn vader en vertelde wat ik graag van hem wilde. Had hij hier tijd voor? Kon dit misschien volgende week al klaar zijn? En... hoeveel zou het gaan kosten? De oude baas lachte en zei: Het zijn maar een paar partijen. Als ik het deze keer opschrijf, zul jij het de volgende keer zelf moeten kunnen. En ach, het kost niets, want het is toch voor je schooluitvoering?”

Een vruchtbare samenwerking

Mede naar aanleiding van het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog breekt er in de jaren 40 van de vorige eeuw op Curaçao een periode aan van een toenemende bewustwording van de eigen Curaçaose identiteit. Zo besloot de directie van het radiostation van de Curom (het tegenwoordige Z86) om de uitzendingen in het Papiaments aanzienlijk uit te breiden. Naast het gebruikelijke nieuws werden ook voordrachten in het Papiaments in de programmering opgenomen. Onder leiding van de onderwijzeressen Nilda Jesurun Pinto (pseudoniem voor Lida Maria Geerdink-Jesurun Pinto) en Clara Halman-Palm (een dochter van de Curaçaose componist Jacobo Palm en moeder van de auteur van dit artikel) zong een jeugdkoor wekelijks liederen in het Papiaments op de radio. Deze populaire zanguitvoeringen werden aan de piano begeleid door Rudolf Palm of Jacobo Palm. De veel te jong door een medische fout tijdens haar bevalling overleden Nilda Jesurun Pinto (1918-1954) werd daarnaast bekend door de levendige wijze waarop zij Curaçaose volksvertellingen, in het bijzonder de Nanzi-verhalen, in het Papiaments voordroeg en deze verhalen ook optekende.

Mede naar aanleiding van de succesvolle zanguitvoeringen voor de radio besloten Rudolf Palm en Nilda Jesurun Pinto in 1948 tot de uitgifte van de allereerste zangbundel in het Papiaments, Bam Canta.

De liedteksten in de zangbunel zijn van de hand van bekende en minder bekende Curaçaose schrijvers en dichters uit het begin van de twintigste eeuw zoals Willem Kroon, Arturo (Tuyuchi) Leito, Emilio Davelaar, Anastacia Martinez, Jacqueline Lauffer, Emilio Henriquez, Abram Capello en ook Rudolf Palm zelf. Ook van priesters die het gebruik van het Papiaments propageerden zijn liedteksten opgenomen. Een groot aantal van de composities dat geschreven werd voor al deze liedteksten is van de hand van Rudolf en van Jacobo Palm. Een compositie zoals Luna cla van Rudolf Palm die opgenomen is in deze muziekbundel toont ondubbelzinnig zijn talent als componist voor dit genre van muziek. De bekende Curaçaose musicus en componist Wim Statius Muller stelt over dit muziekstuk waarvan de tekst in het Papiaments geschreven werd door Emilio Davelaar:

“Het is een geniaal stukje werk van Rudolf Palm. Een juweel van een lied in de populaire Napolitaanse stijl uit de vroege twintigste eeuw. In de juiste taal en met een goede marketing had het de populariteit kunnen hebben van O Sole Mio uit 1898 van Eduardo di Capua en Ritorno a Sorrento uit 1903 van Ernesto de Curtis.”

In de zangbundel zijn verder ook composities terug te vinden van Jacobo de Pool, Frater Candidus (de componist van het Curaçaose volkslied), pater Bührs, Graciela Boskaljon-Ecker, Abram Capello, Toni Palm, Clara Halman-Palm, Padu Lampe, Isaac de Windt, Johannes Boskaljon, Jan Gerard (Gerry) Palm en Joseph Sickman Corsen.

In het laatste deel zal onder meer worden ingegaan op de bijzondere begrafenis in Otrobanda van Rudolf Palm.

(Wordt vervolgd)

Bovenwoning Rudolf Palm aan de Niewindtstraat 7 in Otrobanda. (Foto Constance Halman)

Medisch

Doe het zelf-preventie

Tekst: Hans de Haan

Individuele gezondheidszorg is betrekkelijk simpel. Je voelt je niet lekker of je hebt ergens pijn of er werkt iets niet goed in je lichaam. Je gaat dan naar je huisarts, je wordt onderzocht, je krijgt al of niet medicijnen of je wordt verwezen naar de specialist. De klachten gaan over en klaar! Hierna geen aandacht meer voor je lichaam, want alles werkt weer goed en je voelt je zo gezond als een vis. Tegenwoordig gaat het echter anders. Vanuit de media krijg je nu voortdurend allerlei adviezen om gezonder te leven (bewust eten en veel bewegen) en word je bovendien geconfronteerd met risicofactoren. Die hebben vooral betrekking op ouderen, zoals hart- en nierfalen, hoge bloeddruk, suikerziekte en obesitas. Kortom, we zijn het tijdperk van de preventie binnengegaan.

Drie vormen van preventie
Dit jaar zijn drie goede vormen van preventie beschikbaar gekomen voor het grote publiek: een zelftest in twee vormen en een praktisch schema voor het tijdig opsporen van gezondheidsrisico's bij ouderen die thuis verzorgd worden. Dit laatste is opgesteld door de V&VN, de Nederlandse beroepsvereniging van verpleegkundigen en verzorgenden. Het is weliswaar bedoeld voor professionele zorgverleners in de thuiszorg, maar het is naar mijn mening juist goed dat ook familieleden en mantelzorgers van degene die thuis wordt verzorgd, hiervan op de hoogte zijn.
Eerst worden de zelftesten besproken en hierna volgt een schema van een reeks gerichte vragen naar zes veel voorkomende gezondheidsrisico's bij ouderen thuis.

De Bronovo-zelftest
Deze test is opgesteld door een aantal medische specialisten van het Bronovo Ziekenhuis in Den Haag. Dit is niet zomaar een ziekenhuis, want Bronovo is het ziekenhuis waar de leden van het Koninklijk Huis worden behandeld indien zij specialistische zorg behoeven. Men mag daarom aannemen dat de aldaar werkzame specialisten behoren tot de besten van Nederland.
Er zijn twee testen ontwikkeld die online kunnen worden ingevuld, de Basistest en de uitgebreide Experttest die de risico's van negen aandoeningen in kaart brengen, waaronder suikerziekte, nierschade en hart- en vaatziekten. Uiteraard is de test gericht op ziekten die in Nederland veel voorkomen, maar deze komen grotendeels overeen met die op Curaçao. De privacy is voor 100 procent beschermd. De Basistest is gratis; voor de Experttest moet 19.95 euro betaald worden met een creditcard.

De gratis Basistest
Voor iedereen tussen 18 en 75 jaar die zich gezond voelt, maar zich soms afvraagt of hij of zij misschien toch één of meer gezondheidsrisico's heeft, wordt het invullen van deze test van harte aanbevolen. Hiervoor is vanzelfsprekend een computer nodig en een internetverbinding. De test is gebruiksvriendelijk en het kost hoogstens 10 minuten van uw tijd. De uitslag ervan kan verrassend zijn. De link hiernaar is als volgt: http://www.gezondheidsrisicotest.nl/specialisten-bronovo.

Na het openen van de website, krijgt u de pagina Home en het verdient aanbeveling om de knoppen 'Preventie', 'De test' en 'Voor wie' aan te klikken om meer informatie te krijgen over de test. U moet zich eerst registreren en daarbij een emailadres opgeven en een wachtwoord.

De inhoud van de test
De eerste vragen gaan over algemene gegevens, zoals leeftijd, gewicht en lengte. U moet opgeven in welke stad u woont en u kiest dan een willekeurige stad in Nederland. Er wordt gevraagd uit welk land uw vader en moeder afkomstig is. U moet kiezen welke opleiding u heeft gevolgd. Vervolgens worden vragen gesteld over de volgende ziekten: beroerte, hartritmestoornissen, suikerziekte, bloeddruk, hart- en vaatziekten en een verwijde slagader. Hierna wordt gevraagd naar de voeding (uitgebreid), alcoholgebruik, lichaamsbeweging en drinken. Na voltooiing van de test, krijgt u direct de uitslag ervan en diverse adviezen. Deze uitslag wordt desgewenst naar uw emailadres gestuurd.

De Experttest
Het staat een ieder vrij om te kiezen voor deze veel uitgebreidere test die ook kijkt naar het risico om bepaalde vormen van kanker te krijgen en/of diverse andere ziekten, zoals glaucoom, dementie of depressie. De website geeft vooraf uitvoerige informatie hierover. Afhankelijk van de koers, zal deze test hier ongeveer 60 gulden gaan kosten.
De Experttest is in Nederland uitgeprobeerd in 16 huisartsenpraktijken waaraan 1100 patiënten hebben meegedaan. Naar aanleiding hiervan bezochten 329 patiënten de huisarts, van wie 138 een behandelbare aandoening hadden. In de meeste gevallen betrof dit hoge bloeddruk en suikerziekte. Een onderzoek onder de eerste 2000 invullers van de test toonde aan dat verhoogde gezondheidsrisico's veel voorkomen: 13 procent had een verhoogd risico op hart- en vaatziekten, 25 procent op hoge bloeddruk en 42 procent diabetes mellitus, type 2. Deze test is daarom ook in Nederland zeer positief ontvangen.

Preventie bij ouderen thuis
Voor een goed gebruik van dit schema van gezondheidsrisico's is gekozen voor de weergave door middel van een tabel, die bijvoorbeeld kan worden uitgeknipt, zodat die altijd bij de hand is. In de oorspronkelijke vorm ervan gebruikt men de term cliënt. Voor het gemak wordt deze naam hier ook gebruikt teneinde een uitvoerige omschrijving van het betrokken familielid in zorg te vermijden.
Het is dus de bedoeling dat wanneer een bepaald gezondheidsrisico wordt opgemerkt, dit wordt besproken met de zorgverlener van de thuiszorg of - als dit niet van toepassing is - met de huisarts. Er kunnen dan tijdig de noodzakelijke maatregelen worden genomen.

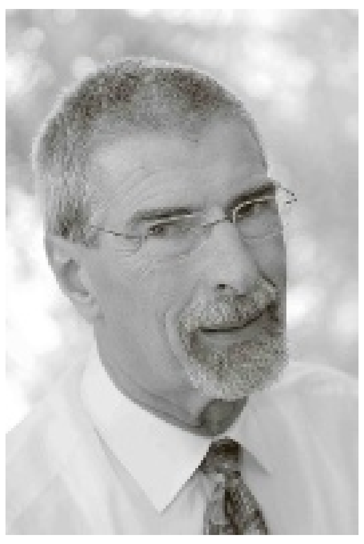

Hans de Haan is arts en jarenlang actief geweest als medisch adviseur bij diverse instanties.

Tabel gezondheidsrisico's bij ouderen thuis

Ondervoeding en overgewicht
- Eet de cliënt minder of niet?
- Is je cliënt lusteloos?
- Heeft je cliënt het voortdurend koud?
- Heeft je cliënt een veranderde stoelgang?
- Heeft je cliënt onbedoeld verlies of toename van gewicht?

Huidletsel
- Is je cliënt de laatste tijd gebonden aan bed of een rolstoel?
- Kan je cliënt zelf niet van houding veranderen?
- Heeft je cliënt veel huidplooien?
- Eet je cliënt minder goed?
- Is je cliënt incontinent?

Depressie
- Is je cliënt aanhoudend somber, lusteloos en prikkelbaar?
- Heeft je cliënt geen eetlust?
- Heeft je cliënt geen energie om iets te doen?
- Praat je cliënt over verlangen naar de dood?

Incontinentie
- Durft je cliënt de deur niet meer uit?
- Bereikt je cliënt de wc niet meer op tijd?
- Ruikt het naar urine of ontlasting?
- Heeft je cliënt last van van zijn/haar urinewegen?
- Is het bed of kleding van je cliënt regelmatig nat?

Medicijngebruik
- Heeft je cliënt last van onverklaarbare misselijkheid, braken of diarree?
- Heeft je cliënt huiduitslag?
- Is je cliënt ineens minder mobiel?
- Is je cliënt in korte tijd afgevallen of aangekomen?
- Overziet je cliënt zijn /haar gebruik van medicijnen niet meer?

Vallen
- Is je cliënt bang om te vallen?
- Loopt je cliënt slechter dan anders?
- Liggen er in de woonruimte van je cliënt losse snoeren of kleedjes?
- Zijn er in de woonruimte wankele meubels en slechte verlichting?
- Draagt je cliënt slecht zittende schoenen?

Voeding

'Rood vlees' boosdoener

Het World Cancer Research Fund (WCRF) adviseert mensen om de consumptie van 'rood vlees' (rund-, varkens- en lamsvlees) te verminderen en bewerkt vlees, zoals ham en salami, te vermijden. Deze vleessoorten zouden de kans op darmkanker vergroten.

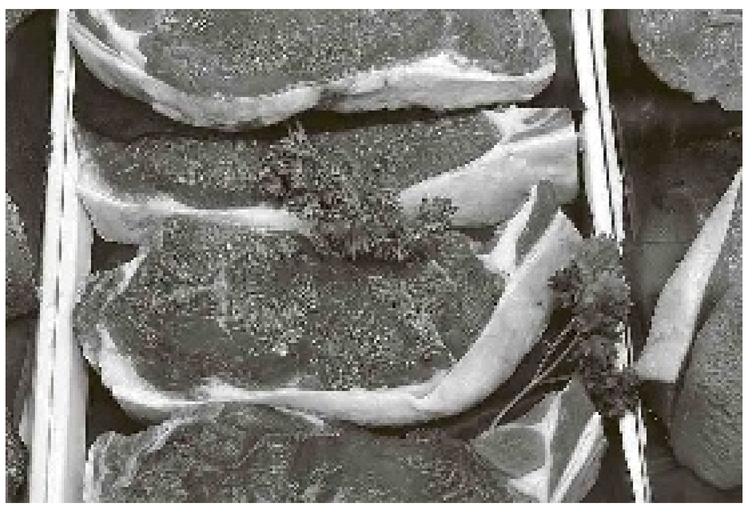

De organisatie zwengelde in 2007 een wereldwijde discussie aan toen het de resultaten van een onderzoek publiceerde waaruit bleek dat vlees het risico op verschillende soorten kanker vergrootte. Velen achtten het bewijs destijds niet doorslaggevend en er werd flink gedebatteerd over de resultaten.

Een groep wetenschappers verbonden aan het Imperial College London, onder leiding van Teresa Norat, verdiepte zich sindsdien in de materie. Ze keken naar dieet, gewicht en lichamelijke activiteit in relatie tot darmkanker. Onder meer werden tien onderzoeken bestudeerd die na 2007 hebben plaatsgevonden. De groep bevestigt nu dat er overtuigend bewijs is dat zowel rood vlees als vleesproducten de kans op darmkanker doen toenemen.

WCRF raadt mensen aan niet meer dan 500 gram (bereid gewicht) rood vlees per week te eten en bewerkt vlees links te laten liggen.

Jaarlijks krijgen circa 36.000 Britten darmkanker. Rond de 16.500 overlijden eraan. Het is in Groot-Brittannië de tweede dodelijkste kanker na longkanker. Ongeveer 17.000 gevallen zouden jaarlijks voorkomen kunnen worden als men minder vlees at, meer vezels binnenkreeg, minder zou drinken en een gezond gewicht aanhield, aldus WCRF. De Scientific Advisory Committee on Nutrition (SACN), experts die de overheid adviseren, zegt dat mensen die dagelijks 90 gram vlees eten of meer, terug moeten naar het Britse gemiddelde van 70 gram per dag.
Het onderzoek leidde ertoe dat WCRF het ook overtuigend bewezen acht dat het eten van vezels zoals volkorenproducten, fruit en groente beschermt tegen darmkanker. Voorheen noemde de organisatie dit nog 'waarschijnlijk'.

"Rood vlees kan deel uitmaken van een gezond en gebalanceerd dieet", zei Sally Davies, hoofd van de medische dienst in Engeland. "Het is een goede bron van eiwitten en vitaminen zoals ijzer, selenium, zink en B-vitaminen", aldus Davies, "maar mensen die veel vlees eten moeten minderen. Af en toe een biefstuk of wat lamskoteletjes kan geen kwaad, maar veel en vaak vlees eten, kan slecht zijn voor de darmen."

TASHA'S
BODY WELLNESS
Uw massage op bestelling in uw eigen tuin, porch of aan uw zwembad!

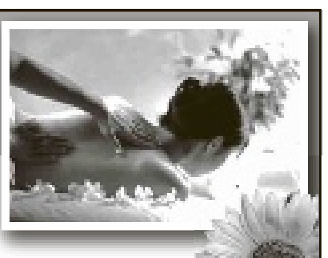

Ontspannings-relax massage
Traditionele Indonesische massage
Deep Tissue massage
Tevens Gift Vouchers en Strippenkaart met aantrekkelijke korting verkrijgbaar.
Voor local rates, vraag naar de voorwaarden
TEL: 5999 676-9692 www.curacaomassage.com

Beweging

De enkeldistorsie

De enkelverstuiking is een veel voorkomende aandoening, 30 procent van alle sportblessures is een enkeldistorsie. In de Verenigde Staten verstuiken 23.000 mensen per dag gedurende de dagelijkse activiteiten of het sporten hun enkel.

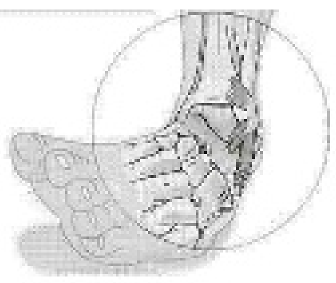

Tekst: CVF

Basketbal, voetbal en volleybal zijn de sporten waar de distorsie het meeste voorkomt, vrouwelijke atleten hebben 25 procent meer kans op een enkelverstuiking.
40 Jaar geleden heeft een arts met een simpele test de gevolgen van een distorsie goed in beeld gebracht. Die studie is in de vergetelheid geraakt en daardoor werd tot voor kort de enkeldistorsie alleen maar gezien als het oprekken van de enkelbanden.

Anatomie
Aan weerszijden van de enkel bevinden zich ligamenten die de enkelgewrichten stabiliseren. 80 Procent van de enkeldistorsies zijn inversie-trauma's, daarbij klapt de voet naar binnen en beschadigen de banden aan de buitenkant van de enkel. 5 Procent van de enkeldistorsies betreft een eversietrauma waarbij de voet naar buiten klapt en de binnenste banden worden beschadigd. De banden aan de binnenkant zijn het sterkst en het bot zal eerder breken dan dat de band scheurt.

De distorsie
De ernst van de distorsie is in drie fases onder te verdelen.
Fase 1: er zijn microscopische scheurtjes in het ligament. Fase 2: er zijn scheuren in het ligament. Fase 3: het ligament is doorgescheurd.
De verstuiking is dus meer dan het oprekken van de banden. In de ligamenten en het gewricht zitten allerlei sensoren die informatie verschaffen over de stand van het gewricht, waardoor de spieren op tijd kunnen reageren en het gewricht stabiel blijft. Dit neurologische systeem raakt beschadigd en daardoor hebben enkeldistorsiepatiënten een balansprobleem. Er komt te weinig informatie uit de enkel en daardoor wordt het gewricht niet goed beschermd door de spieren (functionele instabiliteit) of de enkel is mechanisch instabiel (de ligamenten zijn doorgescheurd). Beide soorten instabiliteit veroorzaken schade. Dat is de reden dat na een enkeldistorsie 80 procent van de patiënten opnieuw de enkel verstuikt. 40 Jaar geleden liet de arts de patiënten (na hun herstel) op een been staan, degene die zijn enkel niet had verstuikt deed dat stukken beter dan de distorsiegroep.

Behandeling
Allereerst worden fracturen uitgesloten en na de acute fase kan de ernst van de distorsie worden bepaald. De doorgescheurde ligamenten kunnen operatief worden gerepareerd.

Acute fase
In de acute fase (eerste 48 uur) is het zaak om de ontstekingsreactie (pijn, zwelling) onder controle te houden en worden er instructies gegeven waar de patiënt zelf mee aan de slag gaat. Behandeld wordt volgens PRINCE: 'Protection' (brace), I = 'ice', N = nsaid's (ontstekingsremmers en pijnstillers), C = 'compression' en E = 'elevation'.

Door de brace kan er toch bewogen worden en vindt er functioneel herstel van de band plaats waardoor beperkingen van het enkelgewricht worden voorkomen. Daarnaast wordt de zwelling door de druk in toom gehouden. De enkel kan ook getaped worden, maar de brace is goedkoper, even effectief en patiëntvriendelijker omdat hij ook afgenomen kan worden.

Het ijs (4 tot 5 maal per dag) en de medicijnen houden de zwelling en de pijn (ontstekingsreactie) onder controle. Door de enkel hoger dan de heup te plaatsen voorkom je dat de enkel toch zwelt na het ijs.

Subacte fase
Bewegen en belasten op geleide van de pijn, indien de pijn niet geprovoceerd wordt kan er gestart worden met de balans- en stabiliteitstraining en indien nodig worden bewegingsbeperkingen opgeheven. Uit recent onderzoek blijkt dat zelfs mensen met een chronische enkel-instabiliteit gebaat zijn bij fysiotherapie (de balans/stabiliteitstraining), 50 tot 77 procent van de deelnemers ontwikkelt een goede stabiliteit in vergelijking tot de controlegroep.

De rubriek 'Beweging' verschijnt tweewekelijks in de Ñapa en wordt verzorgd door de Curaçaose Vereniging van Fysiotherapeuten. Meer informatie: www.fysiotherapiecuracao.com of email info@fysiotherapiecuracao.com.

Advertorial

Guillermo Larraín, keynote speaker on the Sixth Fatum Pensioen & Bedrijvendag:

‘Curacao needs a mandatory pension system’

On Curacao, a mandatory pension system is needed badly. In a search for the best way to design and implement this system, we have to look at other countries. One country that is considered a benchmark in this field, is Chile. And one of the persons who have played a great part in this, is Guillermo Larraín. He told us about his experiences and lessons learned on the sixth Fatum Pensioen & Bedrijvendag (literally: Pension & Company Day) that was held at the Hyatt Regency Hotel in the afternoon of June 1st.

Guillermo Larraín

“The Chilean pension system established under dictatorship in 1981 lacked democratic legitimacy. This is one of the outcomes of the 2008 pension reform. Initially, the reform was conceived for a different society than the Chilean society” says Larraín. He explains how with this pension system only those with stable and formal jobs could benefit and this tends to coincide with the medium to high income people. On the contrary seasonal workers, those with unstable formal jobs and women would spend their latter days in even more poverty than they had spent their active years. Needless to say, changes were necessary.

To successfully reform the system, you need both the government and the people on your side. The process began with the first. “The old pay-as-you-go system, where the pension charges of the working people were used to fund the pensions of the retired people, wasn't working. The Lagos government had an idea, but not the precise diagnostics. An idea isn't enough. You need a credible proposal to solve the problem, a credible solution.” This is where Larraín came in. Together with his team, he proposed a reform package that improved pension coverage drastically. People who had before been in deep financial trouble because they weren't covered now had enough money to spend their latter days decently.

But the success story goes even further. Due to the new pension system among other things, when Chilean president Bachelet's term ended, her popularity was up to eighty percent, an unprecedented figure which is still as high today. But there is also good news for the people of Chile, Larraín says: “At the end of the reforming process in 2014, there will be no more poor ex-workers in Chile.” Because of the interaction of the pension system with savings of the people, the government is able to provide the amount of pension according to not only the last made paycheck, but also the needs of the exworker.

Of course you need money to make such drastic positive changes. Due to previous efforts of fiscal responsibility, the Chilean State is very healthy. Using an extra one percent of the GDP, the reform was made possible in 2008.

On the Fatum Pensioen & Bedrijvendag, Larraín spoke about the main lessons from his Chilean experience. Also, he showed why a similar mandatory pension system is necessary for Curacao. “The Chilean reform of 2008 was designed to make social protection compatible with modern economies. Each country has its own way of moving forward, but you cannot overlook the Chile model in your search for a good pension system.”

For more information: www.fatum.com or call 777-7126.

FATUM Live!

Culturele Agenda

Dans & Theater

Muheriego
Een ‘playboy’ die nooit dacht aan liefde, wordt verliefd en moet ook nog eens vechten voor deze liefde van zijn leven. Een performance vol humor, ontspanning en vermaak. Een voorstelling vol drama en romantiek met de volle en rijpe smaak van echte liefde...
Zaterdag 4 juni om 20.00 uur (première)
Zondag 5 juni om 19.00 uur
Zondag 12 juni om 19.00 uur
Entree: 25 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Papiamentu

Close-up
Close-up is een voorstelling waarin beweging, muziek en tekst een theatraal geheel vormen. De jongeren hebben onder begeleiding van twee ervaren theatermakers zelf het materiaal voor de voorstelling ontwikkeld. Een verhaal over ver weg zijn en dichtbij willen komen. Over dat als je beter kijkt je iets anders ziet dan je had verwacht. Over dingen die je met het blote oog niet kunt zien. Over details. Maar ook over zo dichtbij zijn dat je niet meer goed ziet waar je naar kijkt.
Première zaterdag 4 juni om 19.30 uur
Zondag 5 juni om 19.00 uur
Zondag 12 juni om 19.30
Entree: 10 gulden
Locatie: La Tentashon
Taal: Papiamentu

Film

Filmhuis: Het echte leven
Op 9 juni wordt in het auditorium van de Openbare Bibliotheek te Scharloo de film ‘Het echte leven’ vertoond. Het echte leven gaat over de jonge regisseur Martin die een speelfilm maakt waarin zijn vriendin Simone de hoofdrol speelt. In deze film moet zij bij wijze van liefdestest een relatie met een andere man beginnen. Het gaat echter verkeerd als Martin de mannelijke hoofdrolspeler ontslaat en vervangt door Dirk (Loek Peters), een crewlid van de film zonder acteerervaring. Omdat deze Dirk alleen zichzelf kan spelen, neemt vanaf dat moment ‘het echte leven’ de overhand in Martins film.
Tijd: 19.00 uur
Locatie: Auditorium Openbare Bibliotheek Scharloo
Taal: Nederlands, Engels ondertiteld.

Muziek

Gedion Chandler - Jazz Expression
Na het overweldigende succes van Gedion Chandlers Jazz Expression nu een volledig nieuwe show.
Vrijdag 10 juni om 20.00 uur
Zaterdag 11 juni om 21.00 uur
Entree: 40 gulden. Kaarten verkrijgbaar bij Mensing's Caminada en Teatro Luna Blou
Locatie: Teatro Luna Blou

Boeken en literatuur

Juridisch geweten
In 2011 bestaat de Raad van Advies van Aruba 25 jaar. Vergeleken met de respectabele leeftijd van zijn Nederlandse evenknie - de Raad van State - is dat weliswaar erg jong, toch is sinds de wijziging van het Statuut sinds 10-10-2010 de Arubaanse Raad inmiddels het oudste Hoge Adviescollege van Staat en ervaringsdeskundige in het Caribisch deel van het Koninkrijk.
In de aanloop naar het 25-jarig bestaan is een gedenkbundel samengesteld. Jubilea zijn immers een goede gelegenheid om stil te staan bij het verleden, het heden en de toekomst. Het

idee was uitdrukkelijk om de inhoud niet te beperken tot bespiegelingen van de zijde van de Raad en haar collega's binnen het Koninkrijk, maar om tevens andere actoren binnen het wetgevingsproces en uit de wetenschap aan het woord te laten.
Dit initiatief leidde tot een boeiende verzameling bijdragen van diverse aard.
Het boek is uitgegeven door Caribpublishing BV Curaçao en is verkrijgbaar in de boekhandel.

Ik lach met Grotius, en alle die prullen van boeken
Het boek ‘Ik lach met Grotius en alle die prullen van boeken’, over de rechtsgeschiedenis van Curaçao van Bastiaan van der Velden, is op Curaçao in de boekhandel verkrijgbaar.

De Gouverneurs van de Nederlandse Antillen sinds 1815
Portrettengalerij van de dertig mannen die sinds 1815 het Koninkrijk als gouverneur dienden. Te bestellen via www.kitlv.nl

Nieuw & Opmerkelijk

Workshop met muziek
Op woensdag 15 en 22 juni van 19.30 tot 21.30 uur organiseert Marcel van Duijneveldt een workshop met muziek als bron van inspiratie. Deelnemers kunnen kiezen tussen schilderen/tekenen of schrijven/dichten. Ervaring hiermee is niet nodig. Gelieve zo snel mogelijk in te schrijven. Het aantal plaatsen is beperkt.

Voor meer informatie en inschrijving: info@bloemhof. an of bel 737-5775 (Rainy).

Korte verhalen schrijven
De cursus ‘Korte verhalen schrijven’ onder leiding van Jules Marchena op 28 mei en 4 juni was een enorm succes. Ook de belangstelling was overweldigend. Daarom komt er een nieuwe cursus ‘Korte verhalen schrijven’, en wel op zaterdag 11 juni en zaterdag 18 juni.
Voor meer informatie: Jules Marchena, tel. 567-8861/736-4189.
E-mail: julesmarchena.music@gmail.com

Ascension
Iedere eerste zondag van de maand is er Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Het Open Huis vangt om 10.00 uur aan met een oecumenische kerkdienst. Voor de kleintjes is er een kindernevendienst. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert iedere donderdag een rondleiding. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De beheerder brengt u op de hoogte van de bijzonderheden en wetenswaardigheden van het landgoed Ascencion en de flora en fauna in het omliggende natuurgebied. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname 10 gulden per persoon en koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

Noteert u alvast:

Filmhuis
In juli wordt het ‘Feel good festival’ gehouden met op 14 juli Little miss sunshine, 21 juli 500 days of summer en 28 juli Happy go lucky.
Plaats: Openbare Bibliotheek Scharloo, tijd: 19.00 uur. Meer informatie: filmhuisbibliotheek@gmail.com of bel 434 52 09.

Curaçao in Caribisch kunstboek
De publicatie ‘Curating in the Caribbean’ zal dit najaar verschijnen. Het boek bevat essays van twaalf curatoren die in het Caribisch gebied verantwoordelijk zijn voor de selectie en interpretatie van Caribische kunst. De Curaçaose curator en kunsthistorica Jennifer Smit levert een bijdrage over Curaçao.
Curating in the Caribbean wordt uitgegeven door de Duitse uitgeverij The Black Box. Voor meer informatie: Fundashon di Artista, tel. 462 2977.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

'Witte mier plaagt Fortkerk'

Bij binnenkomst wordt vriendelijk verzocht beslist niet daar te gaan zitten. Op de eerste bank, pal voor de kansel. Er ligt het nodige lichtgele gruis op. En dat zou wel eens een mooi plaatje voor de fotograaf kunnen zijn. Daar draait het namelijk om. De problemen van het dak van de Fortkerk.

Maritza Beaujon-Bakhuis en Jan Boodt op de trap van de Fortkerk.

Tekst: Peter Onvlee Foto's: Ken Wong

Voluit P. Jan Boodt, gepensioneerd gynaecoloog, in 2002 op Curaçao komen wonen, een van de twee amateur-organisten die de wekelijkse erediensten en huwelijken begeleiden, maar vooral president-kerkvoogd van de Verenigde Protestantse Gemeente Curaçao en in die functie betrokken bij het in stand houden van de kerk, vraagt het. En inderdaad, even later is de fotograaf er blij mee. Hij neemt er alle tijd voor. Het duidt op aanwezigheid van een witte mierenpopulatie boven op zolder. Jan Boodt vindt dat maar niks.

Er wordt die ochtend in Fort Amsterdam door bouwvakkers hard gewerkt. De regeringsgebouwen van het gouvernement staan helemaal in de steigers en krijgen een forse opknapbeurt. Het onderkomen van de DBB, de Dienst Buitenlandse Betrekkingen wordt van een compleet nieuw dak gezien en ook binnenin zijn de mensen van aannemer Willemstad NV druk doende met de renovatie. Een project dat met gelden van Usona kan worden uitgevoerd.
Boodt is er - zo zal hij later aangeven - wel een beetje jaloers op. Hij zou ook graag zo'n geldverschaffer zien voor de naar schatting 400.000 tot 450.000 gulden die het vernieuwen van het kerkdak gaat kosten. Verder dan een toezegging van een subsidie van 60 procent van de kosten van het Monumentenfonds is hij nog niet gekomen. "Geweldig natuurlijk, maar we moeten natuurlijk nog wel altijd die andere 40 procent ophoesten. En met onze circa 2000 gemeenteleden verdeeld over onze drie kerken - ook de in 1940 gebouwde Emmakerk die de nodige renovatie behoeft en de Engelstalige Ebenezerkerk behoren tot de VPGC - is dat niet te doen."

Die dag is er in de kerk zelf weinig van de problemen te zien, de mieren uitgezonderd. Maar dat is wel anders geweest. Tijdens Thomas, begin november, en de weken erna die ook extreem nat waren, stond het hele middenschip van de kerk vol water. En zoals al het 'goede', van bovenaf gekomen. Al die keren. "Vervelend", noemt Jan Boodt het eufemistisch. "Nog afgezien van de rotzooi. Er zou enkele dagen later ook een viool- en pianoconcert plaatsvinden in de kerk. Dat is gelukkig doorgegaan. Maar er was wel heel erg veel water. Dat gaat overal onderdoor. Onder de banken die dan zelf in het water staan en ook onder de gouverneursbank, tegenover de kansel tegen de buitenmuur aan het plein, stonden de plassen. Ook moeilijk weg te krijgen en - nog erger - het hout gaat allemaal rotten."

Het mag als het aan Boodt ligt niet te lang meer duren. Er is ook direct onderzoek naar de herkomst van al dat hemel/regenwater gedaan. Boodt klom daarvoor met een bevriende aannemer die al regelmatig voor de kerk aan het werk is geweest, helemaal naar de toen ook zeer soppige zolder. Eerst buitenom, langs de achterkant van de kerk waar ooit de batterij, Batterij de Kat, ter (mede) verdediging van Fort Amsterdam heeft gestaan. Een mooie ruimte, uitstekend geschikt voor iets wat een museumterrasje zou kunnen worden. Maar om beveiligingsredenen van het fort is het er nooit van gekomen.

Daar aan de achterkant de eerste, weggesleten vijf betonnen treden. Vervolgens door, aan de zijkant van de kerk via een ijzeren trap omhoog, 22 treden. Door een deurtje weer de kerk in. Een eerste rechte houten trap van 16 treden leidt naar de ruime zolder. Vanaf daar door twee minuscule, licht gebogen trappen van elk tien treden. Ze draaien in het ronde torentje dat later pas - in 1903 als vervanging van de originele achthoekige - op het dak is geplaatst. Elkaar passeren is er niet mogelijk. Hoeft ook niet; erg vaak worden die houten trappen ook niet gebruikt.

Op de eerste verdieping hoog de restanten van het uurwerk. Dat oorspronkelijke, oude en unieke uurwerk van de toren dateert uit 1766 en was een geschenk van zeekapitein Dirk van der Meer. Bij de grote restauratie van de kerk in 1991 is ook dit uurwerk met zijn vijf wijzerplaten in toren en plafond geheel gerestaureerd. Het ingewikkelde uurwerk had echter teveel kostbaar onderhoud nodig, waardoor het in 1994 vervangen is door een automatisch Japans uurwerk. Het originele uurwerk - waarvan er slechts twee in de wereld zijn - staat nu beneden tentoongesteld in het Fortkerkmuseum. Tweehoog, met door de ramen een prachtig uitzicht over Willemstad de oude kerkklok. Nog altijd voor en tijdens de dienst in gebruik. Niet meer met een touw om aan te trekken, maar elektrisch aangedreven. De massief gegoten klok dateert volgens een inscriptie uit 1928.

Boven, op de grote zolder die na de eerste houten trap van 16 treden wordt bereikt is de slechte staat van het dak van de kerk overduidelijk te zien. De resten van natte plekken op de vloer, vocht in de muren en schimmel op de houten balken en spanten die de oude dakpannen dragen. Het vocht in de muren wordt veroorzaakt door de in de muren verstopte goten en hun aansluitingen. Die pannen zien er nog redelijk uit; zijn dat volgens Boodt ook nog wel, al zullen er her en der zeker de nodige moeten worden vervangen. Er is al het nodige reparatiewerk aan verricht, het verse cement is nog zichtbaar. Maar overal is de vloer van de zolder bedekt met van de pannen afkomstig rood gruis. Er staan er nog wel enkele tientallen als reserve op de zolder opgestapeld. Maar of dat voldoende is? "Ze zijn niet zo gemakkelijk meer te krijgen. Moeten ook uit Nederland komen."

Het is, zo weten Jan Boodt en de wat later binnengekomen Maritza Beaujon-Bakhuis, alweer zo'n drieënhalf jaar voorzitter van de Verenigde Protestantse Gemeente Curaçao niet de eerste keer dat er in en aan de kerk werk aan de winkel is. Eind jaren 80, begin jaren 90 was er de grote restauratie. Nadat in 1988 de kerk wegens verval moest worden gesloten. Op 1 februari 1990 werd begonnen met een grote, alles omvattende restauratie en op 27 oktober 1991 werd de Fortkerk feestelijk heropend. De restauratiekosten bedroegen 2,5 miljoen Antilliaanse guldens, waarvan 600.000 gulden door gemeenteleden en zakelijke instellingen op Curaçao werd opgebracht.

Van de restauratie werd gebruik gemaakt om diverse verbeteringen aan te brengen, de inrichting van de kelderruimten bijvoorbeeld en de consistorie werd als kerkhistorisch museum ingericht over de geschiedenis van het protestantisme op Curaçao vanaf 1634 tot heden. "Maar het dak is daarbij waarschijnlijk niet helemaal meegenomen." Regelmatig zijn er sindsdien lekkages geweest, maar niet in de vorm van nu. Ze konden ook provisorisch worden opgelost." Ook vorig jaar nog is er het nodige opknapwerk aan de kerk verricht. Schilderen. Met dank aan Monumentenzorg dat daarvoor een donatie beschikbaar stelde. "De lekkages van nu waren toen nog niet aan de orde. Wel al wat lekkages door afvoeren. Ook daarbij heeft Monumentenzorg geholpen."

De Fortkerk is onlosmakelijk verbonden met het historische Fort Amsterdam en dus ook een onlosmakelijk deel van het Werelderfgoed dat op de Unesco-lijst staat. De geschiedenis ervan gaat terug tot 1634, toen de West-Indische Compagnie Curaçao veroverd had. Zo arriveerde, op verzoek van toenmalig gouverneur Van Walbeeck, in 1635 al de eerste predikant, Fredericus Vitteus. Curaçao was toen een militaire post en de predikant was derhalve een garnizoenspredikant. Op het Westelijk Halfrond is alleen de Gereformeerde Kerk van Nieuw Amsterdam (het huidige New York), gesticht in 1624, ouder.

Aangenomen wordt dat de eerste plaats van samenkomst een pakhuiszolder binnen het Fort is geweest. Volgens oude kaarten moet er reeds in 1707 een kleine kerk hebben gestaan. In elk geval was er in 1742 een kerkgebouw met dezelfde soort monumentale trappen zoals die nu aanwezig zijn. Rekening houdende met mogelijke langdurige belegeringen werden er binnen het Fort regenreservoirs gebouwd. Achter een deur, halverwege de trap naar het huidige museum - de voormalige consistoriekamer, gebouwd in 1821 - is de regenbak uit omstreeks 1742 er nog steeds. Kleiner weliswaar, maar toch.

De bouw van de huidige Fortkerk vond plaats van 1767 tot 1771. Op de gevel is overigens het jaartal 1769 aangebracht. De bouw heeft indertijd 5500 peso (ongeveer 11.000 gulden) gekost. De architect is niet bekend maar zowel Frederik de Hamer als Frederik Staal (what's in a name?) zijn nauw betrokken geweest bij de bouw van de kerk. De Fortkerk is niet groot, (20,5 x 13,25 meter), maar wel opvallend hoog met als hoogste punt de toren 16 meter boven de grond. De hoge zoldering diende onder meer voor het drogen en opbergen van scheepszeilen. Ze werden in die jaren met een katrol opgehesen. De kelders onder de kerk dienden vroeger als opslagplaats voor goederen, munitie, drank en voedsel. Tot 1930 was de kelder ook nog een opslagplaats voor gedistilleerd. Inmiddels zijn deze ruimten tijdens de laatste restauratie ingericht als kantoor en vergaderruimten voor de kerkadministratie.

Een en al geschiedenis dus. Nog afgezien van het orgel, het huidige gebouwd in 1963 door Flentrop Orgelbouw NV Zaandam met 17 registers verdeeld over hoofdwerk, rugwerk en pedaal. Veel groter ook dan het eerste orgel, ontworpen door de allereerste koster-voorzanger Hendrik van Hilst: 10 registers groot. In 1785 uitgebreid met 4 registers door de toenmalige dominee Rudolf Wildik. Boodt weet er als huidig organist alles van. Heeft er ook uitgebreide publicaties over doen verschijnen. "Met het orgel is ook niets mis", lacht hij. Evenmin is dat het geval met de nieuwe vleugel, een Estonia, een gift van het Prins Bernhard Cultuurfonds. De Fortkerk is immers een van de betere concertzalen van het eiland door haar uitstekende akoestiek.

Wat rest is de renovatie van het dak en vooral de zoektocht naar het benodigde geld. "Het zou jammer zijn als de gouverneur binnenkort op een ingestort dak moet uitkijken", grapt Boodt. Maar dan serieus: "De Fortkerk is uniek. Voor zover bekend de enige kerk binnen een regeringscentrum waar nog een praktiserende gemeente zit. De kerk wordt gebruikt voor oecumenische diensten, als concertzaal dus en ook, zoals de vorige regering regelmatig deed, ontvangstruimte bij bijzondere evenementen. De kerk is onderdeel van Fort Amsterdam. Is als monument ook bepalend. Het zou toch mogelijk moeten zijn dat het dak van de kerk in de huidige renovatie van het Fort met de Usona-gelden wordt meegenomen?" Jan Boodt gaat dat in ieder geval op korte termijn aankaarten. Hij hoeft er in het Fort ook maar een paar meter voor te lopen.

Donaties zijn van harte welkom en kunnen gestort worden op MCB-rekening nummer 90091204, RBTT-rekening nummer 1183036 of Girorekening nummer 559911 t.n.v. VPG onder vermelding van 'Restauratie Fortkerk. Voor meer informatie: tel. 747-3950.

De dakbalken zijn aangetast door schimmel.

Dakpannen vergruizen en met cement en andere materialen wordt gepoogd de boel bij elkaar te houden.

De vloer ligt vol gruis afkomstig van de dakpannen.

De omringende gebouwen worden momenteel aan een grondige opknapbeurt onderworpen.

Feuilleton

‘Terug tot Tovar’ (8)

‘Some dance to remember, some dance to forget’

Hotel California

The Eagles

Tekst: Hans Vaders

De kleine Ilse had een zwak voor de ouwe vrijster van het armoedige bloemeneiland en bracht soms ‘s avonds, nadat de zaak tegen negenen was gesloten, nogal wat uren bij de mismaakte bejaarde door in haar rommelige kamertje waarvan de muren volhingen met beduimelde foto’s van een door hoge, dreigende rotsen ommuurd eiland. Tijdens haar bezoeken kwam meestal de koffergrammofoon vanonder het bed tevoorschijn en een stapeltje stoffige 78-toerenplaten. De vrouw zong dan, nadat ze het apparaat met zorg had opgewonden met een roestig sleuteltje, met een nostalgische, enigszins haperende stem mee met de sombere fado’s van haar geboortegrond.

Soms sprak de vrouw over haar ongewisse toekomst en met grote tranen in haar donkere ogen mijmerde ze dan over haar eiland van oorsprong waar ze al decennia niet meer was geweest. Over haar familie, de tien kinderen, de schrale, onbuigzame aarde waarop wijlen haar vader wat aardappelen en groente had verbouwd. En over de plotseling opstekende felkoude wind vanaf het verre Europese vasteland, de ansjovisvissers die uitvoeren in hun wrakke boten en niet meer terugkwamen na de storm en de voortdurend opgezweepte golven van de Atlantische Oceaan die het eiland als een niet te overwinnen gesel al sinds mensenheugenis omspoelden.

Er waren in Ilses prille jeugd vele momenten, dat er niemand op bezoek kwam, behalve dan de passaatwind die ‘s nachts door het geopende raam zacht langs haar blonde haren streek, de onuitroeibare kakkerlakken en de muskieten waarop de kleine fan naast haar bed geen vat leek te hebben.

Ilse hield altijd al van die dunne, lichte wind uit het oosten, die vreemde wind die als in een boosaardige droom terugleidt naar afgelegen, beschutte palmenbaaien, beschermd door grimmige fortificaties in Ghana en Ivoorkust. Een wind die bij de Azoren kolkende wolkenmassa’s uit het warme zeewater verheft waarop onze voorvaderen als hologige bleke goden, zittend op een met velours beklede bloedbevlekte stoel als regenten van de West-Indische Compagnie op ons neerkijken.

Maar het is ook diezelfde wind die tijdens de kwaresma, de vastentijd, microscopisch kleine stofdeeltjes uit de Sahara aanvoert vanuit het zwarte Afrikaanse continent, waar het eiland vandaan komt. Dit is echter een rusteloze, harde wind, dag en nacht waaiend uit onvoorspelbare richtingen, een wind waar Ilse niet van hield en die op den duur iemand krankzinnig kon maken, zo heerste het volksgeloof.

In die tijd las Ilse sprookjesboeken, door haar moeder geleend bij de bibliotheek, en fantaseerde dat ze ergens ver weg, in een koud, besneeuwd land, een familielid had wonen. ‘Wanneer ik mijn prins op zijn witte paard ontmoet zou ik hem willen vragen hoe hij het maakt, wat hem in het leven drijft, waarom hij me al die tijd heeft genegeerd, terwijl we toch zoveel op elkaar lijken, zoals de lichamen van minnaars ook een worden in hun hartstochtelijke omhelzing.’

Bij zulke gedachten - die ze als jong schoolgaand meisje nog niet goed kon interpreteren - trok ze soms haar hoofd een beetje schuin weg, zoals een Doberman weleens doet die zich over iets verbaasd en diep nadenkt of hij aan zal vallen of toch maar gedwee de aftocht zal blazen.

Af en toe luisterde ze behoedzaam als een wijs kind, dat de taal en daden van volwassenen nog niet goed begrijpt. Dan hoorde ze soms weer liggend in haar bed die bonkende, zware spijkerschoenen op het grint voor de toko, de ruwe stemmen van de militaire politie en het geschreeuw van haar vader.

Maar ze moest het maar nemen zoals het kwam, het was waarschijnlijk de wil van God die ervoor zorgde dat haar vader was afgevoerd naar een onbekende bestemming.

Ilse dacht weleens dat de Heer een mensenschuwe schim was zonder ziel die zich op een afgelegen plaats verborgen hield voor het volk van wie hij absoluut niet hield. Dat hij woonde in een obscure smalle steeg tussen twee populaire snèks in de wijk, een naar urine, faeces en rottend afval stinkende slop waar verder nooit iemand iets te zoeken had en allerhande onkruid hoog was opgeschoten, gevoed door een constant gesijpel uit de lekkende urinoirs van de dranklokalen.

Ze praatte in haar gedachten met deze welig tierende gezonde planten waar God op spuugt als Hij een slechte bui heeft, en dit gaf haar enige gewetensrust alsof ze te biecht ging bij de begrijpende pastoor van de buurtkerk die als troost zijn mollige, weke hand vaak gemoedelijk op haar kinderknie legde.

Ilse hield van muziek, vooral van pianomuziek, van de passaatwind, van weemoedige verhalen en ook van dansen, vooral van dansen, dat was duidelijk, maar dit laatste was voor haar moeder onbespreekbaar. ‘Dat is iets voor puta’s, voor hoeren. Laat ik je dus maar niet zien in de Venezuelabar van Ramón Romero aan het Waaigat, daar zitten alleen maar puta’s te flirten.’
‘Voor mij, dansen dat werd mijn leven. Toen ik een jaar of veertien was, zag ik een Mexicaanse film in de bioscoop van West-End, een film over de danseres Ninon Sevilla. Die vrouw danste prachtig, een rumba, een chachacha, een mambo. Toen ik thuiskwam probeerde ik net zo te dansen als Ninon.
In die tijd had ik een vriendin die zangeres was bij de band van Muy Galante en in de paar uur dat ik eigenlijk op typeles bij St. Gerardus in Otrobanda moest zitten, zijn we toen samen naar Mundo Nobo gegaan. Ik was bang, bang, want wat zou mijn moeder hier wel niet van zeggen. Galante liet me dansen op het nummer Rumbero vamos à la rumba en hij vond het schitterend wat hij zag.
‘Oh God, je danst de sterren van de hemel, ik laat meteen een mooie rumbajurk voor je maken.’

‘Ik bleef bevreesd voor de reactie van mijn moeder. Die wilde niet dat ik de rumba ging dansen, laat staan in een theater. Ik loog dus tegen haar en zei dat ik een wals aan het instuderen was. Nu, Muy Galante plakte in Punda en Otrobanda overal affiches aan met daarop mijn foto prominent afgedrukt. Gelukkig was ik gemaskerd, la rumbera i mascarada, in een kort jurkje met van die halve panties.’
‘In het theater zat mijn moeder tot mijn grote schrik op de eerste rij. Na afloop kwam iedereen me feliciteren, het was geweldig. Opeens dook mijn moeder met een ruk van haar blonde haren in de rommelige kleedkamer op.’

‘Gelukkig dat je arme vader dit niet meer mee hoeft te maken’, gilde ze en gaf me een harde klap op mijn wang. ‘Noem je dit een wals, ik geef je een wals op je onbetrouwbare tronie.’
‘Ik ben toen niet meer terug naar huis gegaan.’

‘Je weet hoe de mensen vroeger op het eiland waren. Eigenlijk zijn ze nog geen haar veranderd. De mensen hebben misschien wel de danseres geaccepteerd. Politici en politieagenten zitten op de eerste rij in de nachtclubs. Ik ben duidelijk te vroeg geboren, dat is voor mij een zekerheid. Eind jaren veertig en in de jaren vijftig werd je als danseres op straat uitgejouwd, opgeschoten jongens gooiden stenen naar je. Ik was nog maagd, maar kreeg allerlei vuils naar mijn hoofd geslingerd. Ik was maar een hoer omdat ik optrad voor een dronken publiek van louter mannen en met mijn billen draaide in een te nauwe jurk.’

‘Ze dachten dat ik maar een luie vrouw was die voor niets anders geschikt was en die iedere dag naar de Chinees ging om eten te halen. Iemand die haar leven en huis niet op orde kon houden. De mensen hielden niet van me. Ik kreeg een contract voor een maand in een nachtclub in Trinidad. Daar ben ik toen meer dan zeven maanden gebleven. Ook in Colombia, in Bogotá en Santa Marta bleef ik veel langer, maar van dansen alleen kon ik niet bestaan, het was geen bestaan, ik was constant platzak, had nooit een rooie duit te spenderen.’

(Wordt vervolgd)

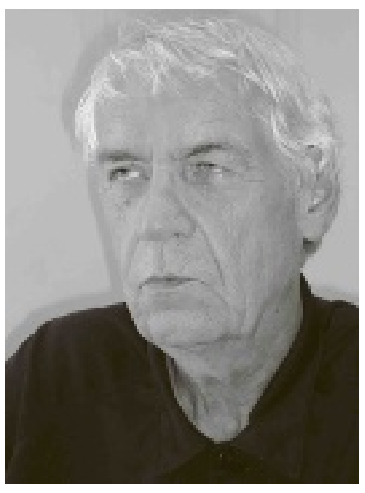

Hans Vaders (1949) is schrijver, dichter, journalist, columnist en eindredacteur van de Ñapa. Hij publiceert bij uitgeverij In de Knipscheer in Haarlem.

Leesvoer

Water voor de olifanten

In het bejaardentehuis kijkt de negentiger Jacob Jankowski terug op zijn leven. De ouders van Jacob komen jong om het leven en laten hem berooid achter. Het is 1930 en de Grote Depressie woedt hevig. Op de vlucht springt de diergeneeskundestudent in een trein waarmee bij toeval het circusgezelschap ‘Benzini Brothers Most Spectacular Show on Earth’ wordt vervoerd. Jacob krijgt een baan als dierenarts bij het derderangscircus.

Jacob gaat al snel op in de wereld van acrobaten, zwaardenslikkers en leeuwentemmers. De groep kriskrast door het land. Onderweg nemen ze circus acts over van failliete gezelschappen en zo komt Rosie bij de Benzini Brothers terecht. Rosie is een olifant met een onlesbare dorst naar limonade en de handicap dat ze nog niet het simpelste commando kan opvolgen.

De dieren van het circus vallen onder de verantwoordelijkheid van de onvoorspelbare August Rosenbluth, die niet alleen zijn vrouw mishandelt, de beeldschone Marlena, maar ook op zijn zachtst gezegd zeer nonchalant met de dieren omgaat. Zo gooit hij een keer een sigarettenpeuk in de bek van de olifant, die Jacob vervolgens zeer treurig en met tranen in haar ogen aankijkt.

De depressie eist zijn tol, maar ondanks de armoede weten de medewerkers altijd weer voer voor de dieren bijeen te schrapen of zelfs een nieuwe hoofdtooi voor Rosie te maken. Op zeker moment lukt het Jacob om Rosie te laten optreden en redt daarmee het circus van de ondergang.

Intussen is Jacob gevallen voor Marlena en komt hij klem te zitten tussen zijn liefde voor Marlena en zijn wens te worden opgenomen in de familie van circusartiesten. Het loopt uiteindelijk op een spektakel uit dat zelfs de circustent doet instorten.

Het boek ‘Water for Elephants’ van Sara Gruen stond maandenlang in de Amerikaanse bestsellerlijsten en verschijnt inmiddels wereldwijd in vertaling. Het werd in de Verenigde Staten uitgeroepen tot Beste Roman van het Jaar door de onafhankelijke boekhandelaren en bekroond met diverse prijzen.

Titel: Water voor de olifanten
Auteur: Sara Gruen
Uitgever: Sirene
ISBN: 9789058314437

Ars Poëtica

Er is een grote norse neger

Tekst: Lucebert

er is een grote norse neger in mij neergedaald
die van binnen dingen doet die niemand ziet
ook ik niet want donker is het daar en zwart

maar ik weet zeker hij bestudeert er
aard en struktuur van heel mijn blanke almacht

hij morrelt eerst aan halfvermolmde kasten
dan voel ik splinters schieten door mijn schouder
nu leest hij oude formulieren dat is het lastigst
te veel slaven trok ik af van de belasting

(Val voor vliegengod,
De Bezige Bij, Amsterdam)

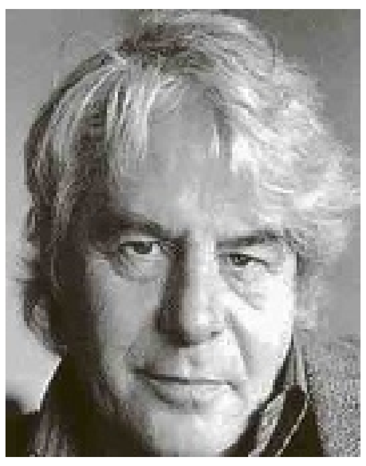

Lucebert

CARIB publishing

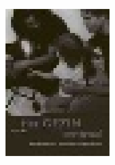

Het gezin Centraal
Dit boek is een praktische gids voor gezinshulpverleners.Het bevat niet alleen ideeën over de visie en theorie achter gezinshulpverlening, maar geeft ook bruikbare richtlijnen voor de praktijk.

Transactionele Analyse
De Transactionele Analyse (TA) biedt een model voor het verkrijgen van inzicht in de individuele persoonlijkheid, in intermenselijke verhoudingen en communicatie. Dit handboek is zowel geschikt voor professioneel gebruik als voor individuele zelfstudie.

Ik lach met Grotius, en alle die prullen van boeken
Deze rechtsgeschiedenis van Curaçao neemt het eiland als uitgangspunt. De rechtsgeschiedenis van Curaçao kan opgedeeld worden in een aantal hoofdperioden, die in dit boek afzonderlijk belicht worden.

Verkrijgbaar bij de boekhandel
of via email: Office@Caribpublishing.com

NIERSTICHTING CURAÇAO

Uw nieren kunt u hier nog niet doneren, uw geld echter wel!

Steun de Nierstichting Curaçao
SFT # 11-512500-001

Ecologie

‘Woudbewoners genegeerd’

In Brazzaville was deze week de eerste top over de grootste tropische wouden op aarde. Experts en hoge vertegenwoordigers van de dertig landen die het Amazonewoud, het Congobekken, Borneo en de Mekongregio delen, wisselden vijf dagen lang ervaringen uit en keken hoe ze kunnen samenwerken. Maar er is nog steeds te weinig aandacht voor de bewoners van de reusachtige bosgebieden, zeggen critici.

De dertig landen die deelnamen aan de top zijn goed voor 80 procent van alle tropische bossen op onze planeet. Een miljard mensen zou afhankelijk zijn van het hout en andere producten die de reusachtige woudgebieden leveren. De tropische bossen spelen ook een belangrijke rol bij de regeling van het wereldklimaat en als koolstofbuffer. Via de handel in uitstootrechten of andere compensatiemechanismen kan dat laatste aspect de landen met veel bossen miljarden euro's opleveren.

Strijd
In Congo waren zo'n vijfhonderd deelnemers voor de bijeenkomst aanwezig. Er werd gesproken over een ontwerpakkoord over duurzaam bosbeheer in en samenwerking tussen de drie tropische woudregio's.

Volgens de organisatoren moeten de afspraken bijdragen aan de strijd tegen de klimaatverandering, de armoedebestrijding en de economische ontwikkeling in de betrokken landen. De Congolese regering hoopt ook dat een en ander een nieuwe impuls geeft aan de Zuid-Zuid-samenwerking.

Geen concessies
Veel belangrijke deelnemers aan de top hebben nieuwe maatregelen aangekondigd om de aftakeling van de longen van de aarde tegen te gaan. Brazilië heeft bijvoorbeeld de oprichting van een Crisiscentrum tegen de Ontbossing aangekondigd. Dat blijkt nodig te zijn: de voorbije maanden is de ontbossing er sterk toegenomen.

Bovendien heeft het Huis van Afgevaardigden er een ontwerp van een nieuwe boswet goedgekeurd die tot nog meer kaalkap kan leiden.

In Indonesië geldt sinds 19 mei een tweejarig moratorium op houtkap in oorspronkelijke bossen en veengebieden. Maar milieubeschermers klagen dat veel andere bossen niet onder het moratorium vallen en dat de regering ook al te veel uitzonderingen heeft toegestaan.

Ook in de Democratische Republiek Congo is een moratorium van kracht: daar worden voorlopig geen nieuwe kapconcessies verleend. De tien landen van het Congobekken hebben bovendien een plan om hun bosbeheer beter op elkaar af te stemmen. Maar ook hier klinkt luide kritiek. Volgens Greenpeace worden de bossen van Congo verder leeggeroofd. Veel houtkap gebeurt illegaal.

Koolstofhandel
Er was dus genoeg discussiestof tijdens de bijeenkomst in Brazzaville, maar niet alle onderwerpen kwamen aan bod. Zo menen critici dat vooral de problemen van de bosbewoners te weinig aandacht kregen. Het Netwerk van het Congobekken, een koepel van burgerorganisaties die vanuit Kameroen werkt, drukte daarover eind vorige week in een verklaring al zijn ‘verbolgenheid’ uit. “We vragen de staatshoofden ‘geen prioriteit te geven aan de koolstofhandel”, zegt Roch Euloge N'zobo, een van de woordvoerders van het netwerk.

Ook volgens het Forest European Resources Network (FERN), een Europese pressiegroep, ging het bij de top eerder om nieuwe manieren om geld te verdienen met bomen dan om het welzijn van de mensen in de woudgebieden. “De participatie en de consultatie van de betrokken mensen wordt blijkbaar niet ernstig genomen”, zegt Indra van Gisbergen van het FERN.

Volgens Maixent Fortuné Hanimbat, een andere medewerker van het Netwerk van het Congobekken, is er in het ontwerpakkoord geen duidelijke rol weggelegd voor burgerorganisaties bij de uitvoering van de afspraken in Brazzaville gemaakt.

Spotlight op dieren

Cataract (1)

Cataract is beter bekend onder de naam staar. Een hoop mensen kennen deze aandoening bij ouderen, maar zijn er minder bekend mee bij dieren. Het komt echter ook voor bij de meeste dieren en in dit geval zal ik de hond gebruiken als voorbeeld omdat we het daar regelmatig bij aantreffen.

Tekst: Margot Hack

Om deze aandoening beter te begrijpen is het belangrijk om de anatomie van het oog te begrijpen. De lens van het oog is het onderdeel van het oog waar scherp mee gesteld wordt, focussen noemen we dit. De lens hoort volkomen helder te zijn en wordt op zijn plek gehouden door weefseldraadjes net binnen de pupil. De lens focust een plaatje op het netvlies aan de achterkant van het oog en dit proces wordt accommodatie genoemd. De focuskracht van de lens van een hond is minimaal drie keer zwakker dan die van een mens, terwijl de lens van een kat maar de helft van de kracht van een mensenlens heeft (het is wel handig om in het achterhoofd te houden dat het reukvermogen van deze dieren minimaal duizend keer beter is dan dat van de mens en dat dit vermogen hun belangrijkste manier is om de wereld om hen heen waar te nemen.

Ondanks de helderheid is een lens opgebouwd uit weefselvezels. Wanneer het dier ouder wordt kan de lens niet veranderen van maat en kan niet groter worden. In plaats daarvan wordt hij compacter met meer vezels. Wanneer de oudere lens dikker wordt lijkt hij troebel. Deze conditie heet nucleare sclerosis en treedt op bij oudere honden. De lenzen met necleare sclerosis zien er troebel uit, maar ze zijn nog steeds helder en de hond kan er nog steeds door zien. Dit zijn geen honden met staar.

De vezels die de lens vormen komen in het midden van de lens samen en vormen een Y-vorm, die soms zichtbaar is als men in het oog kijkt. Deze Y-vormige vezels worden ook wel de hechtingen van het oog genoemd.

De lens is omgeven door een kapsel dat als het beschadigd wordt, het immuunsysteem de kans geeft om voor het eerst de eiwitten van de lens te zien en als vreemd te ervaren. Stoffen die niet als lichaamseigen worden herkend, worden aangevallen. De ontsteking die daardoor veroorzaakt wordt is pijnlijk en kan het oog beschadigen.

Cataract kan het resultaat zijn van deze ontsteking, maar er kunnen ook andere redenen zijn voor het ontstaan van deze aandoening.

“Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!”

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

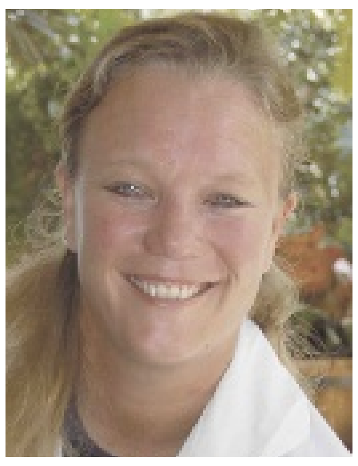

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Richtingaanduiding; 4. miezerig; 10. vragend vnw.; 11. roem; 12. vals; 14. bolide; 17. Duits lidwoord; 18. boom; 19. Engels lidwoord; 20. borrel; 22. hevig; 24. keurig; 26. deel van een etmaal; 27. leesteken; 30. toppuntshoek; 32. kerkgezang; 33. teelt; 34. deel van het skelet; 35. door; 36. dierengeluid; 38. rechtstreeks (Eng.); 39. artikel; 41. Engels bier; 42. wintersportartikel; 44. verkeersteken; 47. hypnotische toestand; 48. vreemde munt; 49. water (Fr.); 50. afspraak; 51. zedelijk.

VERTICAAL:
1. Kledingstuk; 2. onderdeel van een kerkdienst; 3. cijfer; 4. trotse houding; 5. wetenschappelijke themabundel; 6. pees; 7. papegaai; 8. koffie; 9. wildebeest; 13. muurholte; 15. gevangeniskamer; 16. motief; 21. allengs; 22. samensmelting; 23. soort kers; 25. begerig; 27. hoofd; 28. naam voor Frankrijk; 29. totaal; 31. kleur; 34. in beweging brengen; 36. bedeesd; 37. armoedige woning; 39. bijbels figuur; 40. tapkast; 41. bijbels figuur; 43. levendigheid; 45. voor; 46. deel van de week.

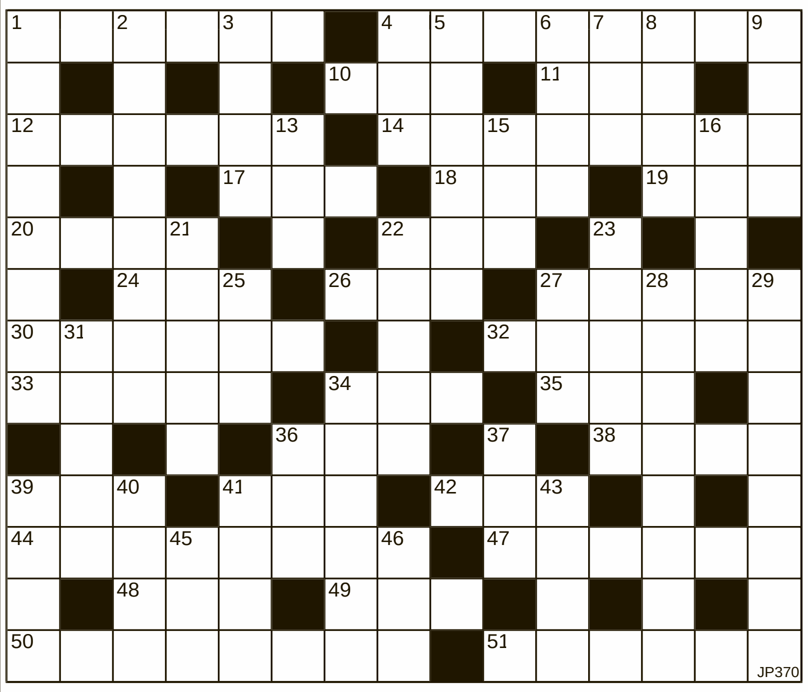

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Geen winnaar
Aruba

A. Daflaar
Janboos 79
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

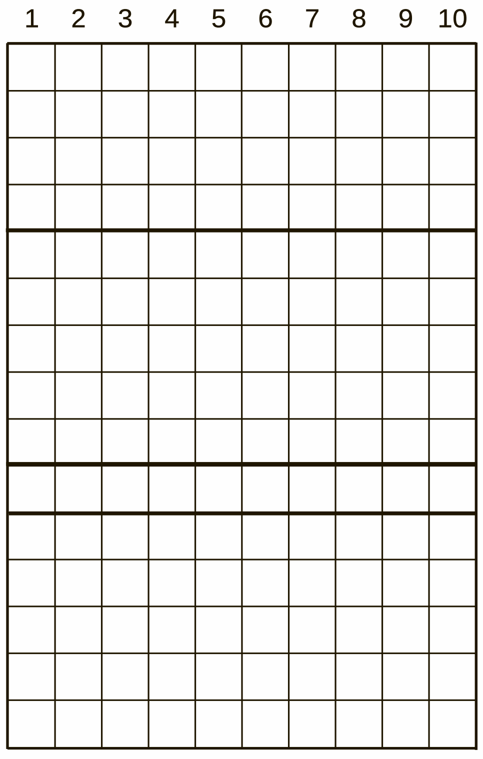

1. Verharde huid - handvat - verwonding;
2. rundermaag - vis - plotseling;
3. kurk - grap - stijloefening;
4. vlak - verfbordje - kleurstift;
5. tweetal - houtafval - vreemde taal;
6. mikpunt - iemand die voortdurend in de weer is - godsoordeel;
7. in het jaar - Italiaanse titel - vogel;
8. hoofdstad van Peru - tandglazuur - zinkerts;
9. vrucht - stellig - met opzet;
10. zandheuvel - rivier in India - naaktloper.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

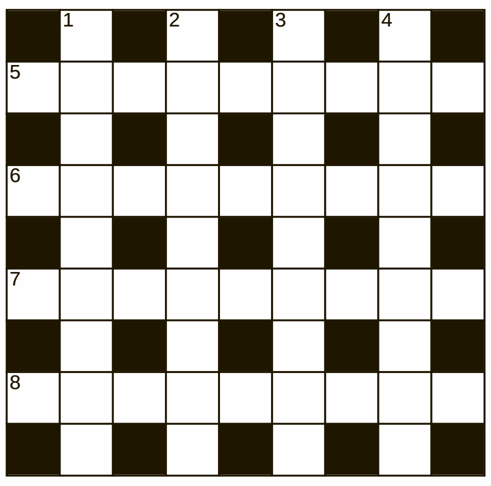

HORIZONTAAL:
5. Nieuw leven op de markt (5);
   Constructie om te begroten (8);
6. Geen animo voor nonsens (5);
   Geen verlangen is ijdel (7);
7. Met een truc komt een vogel aan een muts (7);
   De gravures van een rivier schoonmaken (7);
8. Haar vogel (7);
   Zo is het, en niet anders! (6).

VERTICAAL:
1. Kwaadaardig kadaver (5);
   Soort kippendrafje (8);
2. Tijdelijk niet kort van stof (8);
   Mannequin die in vorm blijft (5);
3. Martelend water (4);
   Het niveau van de bron is gezond (8);
4. Die buis is de oplossing voor een gedicht (6);
   Geestelijke te bed (5).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

K	V	S	R	A	N	K	N	E	T	S	O	O
L	O	I	C	E	E	N	E	I	N	O	R	T
O	E	F	V	H	E	N	U	N	N	T	D	G
W	D	E	F	S	A	B	I	I	N	E	N	N
S	N	G	R	I	H	R	T	X	O	E	R	A
B	P	O	I	C	E	E	R	G	O	E	F	L
E	D	IJ	A	L	O	P	K	E	G	I	C	S
D	K	L	T	P	I	IJ	L	N	L	O	D	E
W	T	A	S	O	R	E	I	A	M	E	E	E
I	O	A	B	T	P	V	V	P	N	A	I	Z
N	R	M	S	E	G	T	U	E	E	T	N	B
G	D	G	E	N	G	T	A	K	B	S	E	O
B	N	P	I	M	E	N	T	N	R	N	M	R
A	A	R	S	R	E	E	H	C	T	A	O	D
A	L	E	X	C	E	L	L	E	R	E	N	E
R	R	E	G	A	M	T	E	I	R	P	S	S

Angst
Bedwingbaar
Bordes
Cheers
Computer
Dioxine
Dorsen
Excelleren
Fennek
Gebak
Knars

Koffieplanter
Krans
Lachbui
Landrot
Menie
Neven
Onbeveiligd
Oosten
Piment
Raspoetin
Ringvinger

Scharrelei
Sprietmager
Spijtoptante
Strijkgoed
Tronie
Wolk
Zeeslang

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

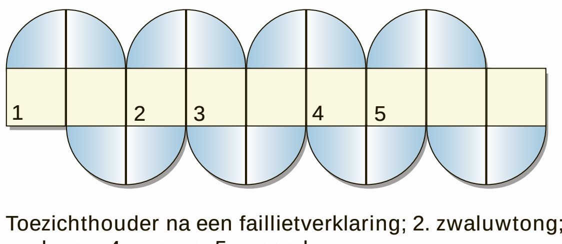

1. Toezichthouder na een faillietverklaring; 2. zwaluwtong; 3. geslepen; 4. evenzo; 5. maand.

SUDOKU

	4			6				9
2			7				4	1
	7				3			
7				2		4		
		5		3	8	6		
8			5				9	3
	9	4					2	6
			3		2	9		
	8				9	5	1	7

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

3	8	7	4	9	1	2	5	6
6	4	5	7	2	3	1	8	9
9	1	2	5	6	8	3	7	4
4	3	9	2	5	7	6	1	8
1	2	6	9	8	4	5	3	7
7	5	8	1	3	6	9	4	2
8	9	1	3	7	2	4	6	5
5	7	3	6	4	9	8	2	1
2	6	4	8	1	5	7	9	3

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Dok; 4. hameren; 10. bad; 13. unit; 15. lavas; 16. zede; 17. menam; 19. las; 20. karet; 21. alibi; 23. psalm; 25. uw; 27. pre; 29. tri; 30. si; 31. mama; 33. drake; 34. goal; 36. gij; 37. ia; 38. la; 39. li; 40. dona; 42. abeel; 43. lego; 45. on; 46. hor; 48. eau; 50. au; 51. zonde; 53. inrit; 55. beurs; 57. lat; 59. ceres; 61. erin; 62. gilet; 64. riet; 65. rad; 66. kaasmes; 67. ore. VERTICAAL: 1. Dumdum; 2. one; 3. kina; 5. al; 6. mali; 7. eva; 8. rasp; 9. es; 10. berm; 11. ade; 12. detail; 14. talpa; 16. zalig; 18. mir; 20. kar; 22. bedaard; 24. stellen; 26. wagon; 28. falen; 30. saiga; 32. mijn; 35. ole; 40. dobber; 41. ahorn; 43. luier; 44. oudste; 47. ons; 49. arc; 51. zuid; 52. elia; 53. item; 54. trio; 56. era; 58. als; 60. eer; 62. ga; 63. te. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Afgronden; 6. geestigma; 7. abrahamas; 8. napretnet. Verticaal: 1. Afzetbaas; 2. prijswaard; 3. indiaante; 4. eenmaalex. Anagram: wrak-waker-Karwei; reis-risee-Reisje; leed-delen-Onedel; meer-meren-Menner; zerk-zeker-Zoeker; wrat-water-Wartel; aren-onera-Azoren; asla-slaaf-Afslag; bier-libre-Ribbel; rood-droom-Domoor. Gevraagd woord: KROMZWAARD. Woordzoeker: PICCOLO Puzzelslang: 1. Tinerts; 2. slat; 3. tribune; 4. emoe; 5. estland. Het sleutelwoord was: TESTBEELD.

‘Kale’ keuken

Tekst: Hans Vaders Foto’s: Archief

Ilva, Aethalia, isola d’Elba, Elba, what’s in a name. Alweer een fascinerend stukje aarde, dit grootste eiland van de zogenoemde Toscaanse Archipel dat in het verre verleden bekend stond om zijn ijzervoorraden. Elba, het grootste Italiaanse eiland ook na Sicilië en Sardinië. Mijn eerste kennismaking met dit mooie geaccidenteerde eiland dateert alweer van de tijd dat ik als student enkele maanden een cursus Italiaans volgde in Siena en de oversteek met de ferry van Piombino naar Portoferraio met een paar vrienden zo gemaakt was.

In de ‘hoofdstad’, met zijn 13.000 inwoners veruit de meest dichtbevolkte plaats op het eiland, werd op een terrasje krijgsraad gehouden. Er was geld voor een overnachting in een pension of er waren wat lires voor het huren van Vespa-scooters. Natuurlijk werd tot de laatste mogelijkheid besloten, want je wilde ook wel wat zien en dus zoefden we korte tijd later door het heuvelachtige landschap.

En comfortabele schone zandstranden om te overnachten te over, dachten we. Nu, dit was ook wel zo, maar we hadden buiten het ingrijpen van de lokale carabinieri gerekend die in die jaren langs de kust fanatiek patrouilleerden om sigarettensmokkelaars uit het Franse Corsica te slim af te zijn. Dat werd zodoende geen geriefelijk strand, maar een vochtige greppel met enige bosschages langs de kant van de weg. De nachten op Elba kunnen aan de frisse kant zijn en een gloeiendhete espresso bij het krieken van de dag was dan ook goed aan onze verkleumde lichamen gekleed in flinterdunne zomerkleding besteed.

Napoleon en Elba zijn synoniem en internationaal dankt Elba zijn bekendheid aan de roemruchte ‘empereur’, zoals het naburige eiland Montecristo zijn faam voornamelijk dankt aan de roman ‘De graaf van Montecristo’ van de Franse veelschrijver Alexandre Dumas, die zijn hoofdpersoon daar een schat laat vinden, waardoor hij grondig wraak kan nemen op personen die hem onrecht hebben aangedaan. Na het Verdrag van Fontainebleau en zijn gedwongen abdicatie werd de Franse keizer in ieder geval verbannen naar Elba, waar hij overigens nog wel mocht beschikken over een lijfwacht van 600 man.

Om zijn dagen door te brengen beproefde Napoleon - in wezen op dat moment beschouwd als ‘de keizer van Elba’ - een reeks economische en sociale verbeteringen om de levensstandaard, de kwaliteit van het leven, van de bevolking te verbeteren. Na zo’n 300 dagen hield de ex-monarch het voor gezien en de rest van het verhaal is ons bekend: de verloren slag bij Waterloo en de gang naar het barre St. Helena in de zuidelijke Atlantische Oceaan. Het verblijf van Napoleon op Elba ligt overigens wel ten grondslag aan het fameuze Engelse palindroom ‘Able was I ere I saw Elba’.

Over het eten op het eiland, dat jaarlijks ook gastheer is van een Italian Food Festival, valt maar weinig te klagen, ofschoon sommige connaisseurs de aangeboden gerechten op basis van vlees, vis en groenten nogal magertjes, wat aan de kale kant vinden. Maar goed, het is maar welke vergelijking je maakt. De recepten ontwikkelden zich, gevoed door de zee, in de loop der eeuwen en werden gepolijst door de culturele mix van het eiland met Saraceense en Spaanse invloed.

Een ‘arme’ keuken? Ik geloof het niet want de dis toont per streek veel verschil en variëteit. Zo is er de smakelijke Savoie-kool van Portoferrio, de aardappel-, eieren-, uien- en champignonsoep van Capoliveri en de gevulde sardientjes van Marciana.

En het wordt natuurlijk ook pasta met zeevruchten, die kan je wel op zo’n duizend manieren prepareren, liefst met veel knoflook, inktvis of bijvoorbeeld cacciucco op basis van vis, een favoriete maaltijd van Napoleon en een variant van de beroemde dis uit Livorno op het vasteland.

Drink hierbij een van de voortreffelijke wijnen die het eiland produceert zoals de Elba Rosé, droog en licht, en een uitstekende begeleider bij voedsel uit zee, antipasto, soepen en omeletten of een goudkleurige Elba Ansonica die het beste geschonken kan worden bij garnalen of andere vruchten van de zee. Napoleon interesseerde zich volgens overlevering tijdens zijn verblijf op het eiland ook bijzonder voor de druiventeelt.

Wat een mens in een luttele 300 dagen al niet kan doen!

KOOK MEE MET MAY

Champignonsoep

50 gram gedroogde porcini-champignons, een half uur geweekt in 1 liter water
100 gram prociutto, gemalen
De blaadjes van 15 takjes Italiaanse peterselie
1 teen knoflook, gepeld
1/4 cup extra virgin olijfolie
zout en vers gemalen zwarte peper naar smaak
2 liter kippenbouillon zonder vet
11/2 pond aardappelen, in stukken gesneden
2 cups croutons (dobbelsteentjes brood)
vegetarische olie om de croutons te bakken
1 grote teen knoflook, gepeld
verse basilicumblaadjes
de blaadjes van 8 takjes Italiaanse peterselie

De kippenbouillon in een soeppan tot het kookpunt brengen. De aardappelen toevoegen en 35 minuten op een klein pitje laten pruttelen. De soep door een zeef wrijven en apart houden.
De champignons zeven en het zeefwater opvangen. De champignons goed schoonmaken en het weekwater verschillende malen door een zeef bekleed met keukenpapier (of een papieren koffiefilter) schenken. De champignons grof hakken.
De peterselieblaadjes met de knoflook hakken.
In een soeppan de olijfolie verwarmen en de prociutto en de gehakte knoflook met peterselie toevoegen, al roerende 5 minuten bakken. De champignons toevoegen en met zout en peper bestrooien. 2 Minuten meebakken. Beetje bij beetje het zeefwater toevoegen, roeren en 15 minuten laten pruttelen.
Nu al de bouillon met de aardappelen toevoegen en 20 minuten laten pruttelen.Op smaak brengen met zout en peper.
In een koekenpan de vegetarische olie verhitten en de knoflookteen een paar seconden bakken en dan de croutons meebakken tot ze goudbruin zijn. Op een stuk keukenpapier laten uitlekken, met zout en peper bestrooien. De knoflook weggooien.
Als de soep dik is, over soepkommen verdelen, met de croutons, de basilicum en de peterselieblaadjes garneren.

Voor 8 à 10 personen.

Eet smakelijk,
May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Rodney Strong Pinot Noir

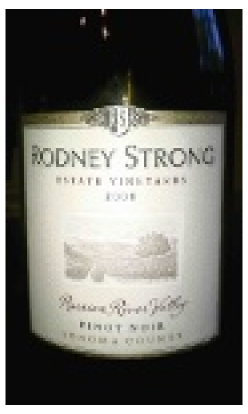

Druifsoort: 95 procent Pinot Noir en 5 procent Syrah
Streek: Russian River Valley, Californië
Kleur: Diep paarsrood
Geur: Kersen, frambozen, kaneel en kruidnagel
Smaak: Rood fruit met vleugjes kruiderij

De Russian River Valley ligt in het noorden van de Sonoma County, Californië. Het is een prachtig gebied met een koel klimaat. Door de koele maritieme invloed, groeit de Pinot Noir-druif uitstekend. Ook Chardonnays doen het hier zeer goed. Rodney Strong is geen vreemde meer in onze wijnadviezen, het is een prachtig wijnhuis dat topwijnen produceert. Deze Pinot Noir wordt erg geprezen. Hij heeft duidelijk een Nieuwe Wereldstijl, vol fruit en redelijk wat body. Door het toevoegen van een beetje Syrah krijgt hij een diepere kleur en meer invloed van kruiden. In combinatie met de champignonsoep wordt hij iets eleganter en de champignonsmaken van de soep worden iets expressiever. Een heerlijke wijn- en spijscombinatie.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro.

LICORES MADURO

Het genot van wijn

De wijnwereld, Chili!

En, heeft u nog een paar mooie Franse wijnen kunnen proeven? Ja, mooi zijn ze zeker! Maar de wereld heeft zoveel te bieden dat u nooit uitgekeken raakt. Nu we met de verschillende wijnlanden bezig zijn, zullen we de ene week een Oude Wereldland doornemen en de andere week een Nieuwe Wereldland. Dus, laten we dit maal naar Chili reizen, een land dat zich gedurende de afgelopen decennia ontzettend positief heeft ontwikkeld.

Tekst: Licores Maduro

Van een land dat bekend stond om hun laag geprijsde wijnen van goede kwaliteit tot een land dat wijnen produceert die gerust met de beste wijnen ter wereld vergeleken kunnen worden. Er wordt tegenwoordig van bijna alle bekende druivensoorten wijn gemaakt. Van de traditionele Sauvignon Blanc en Chardonnay tot de Rieslings en Viogniers voor de witte wijn, en van Merlot en Cabernet Sauvignon tot Pinot Noirs en Carmenere voor de rode. Deze laatste, de Carmenere, is uitgegroeid tot de trots van Chili. Het is een druivensoort die voor de grote uitbraak van de Philoxera-pest in Europa aan het begin van de twintigste eeuw een belangrijke rol speelde in de Bordeaux. In het begin werd hij verward met Merlot, maar men snapte niet waarom hij zulke groene onrijpe wijnen maakte. Uiteindelijk is er door dna-testen bewezen dat het om de bijna uitgeroeide Carmenere-druif ging. Sindsdien begrijpt men de druif beter en is er veel betere wijn van te verkrijgen. Er zijn zelfs een paar zeer exclusieve Carmeneres die wel voor een paar honderd gulden verkocht worden. Echte parels zijn dit!
Net als andere landen heeft Chili verschillende wijnstreken. Vroeger hoorde je voornamelijk van de ‘Central Valley’. Tegenwoordig wordt het land onderverdeeld in verschillende streken; door ervaring en onderzoek is men de beste streken voor iedere druivensoort gaan zoeken. Zo is het dat de beste Chardonnays en Sauvignon Blancs uit de Casa Blanca Valley komen. Een koel gebied dicht bij de kust. De Maipo Valley staat bekend om zijn top Cabernet Sauvignons en de laatse jaren worden hier ook hele goede Syrahs geproduceerd. Verder heb je de Rappel en Colchagua Valleys waar heel goede Merlots en Carmeneres vandaan komen. Ook de Cabernet Sauvignon doet het hier goed. Een nieuwe streek ligt helemaal in het noorden, wel 320 kilometer van de hoofdstad Santiago verwijderd. Dit is de Limari Valley, waar zeer aparte Chardonnays en Sauvignon Blancs worden gemaakt. Het is een heel droog gebied met veel invloed van de oceaan. Met veel zon kunnen de druiven goed rijpen, maar koele nachten zorgen ervoor dat de rijping toch niet te snel gaat. De Sauvignon Blanc uit deze streek is als geen ander: licht, mineralig en zeer fris met veel nuances van citrusvruchten.
Ongelofelijk hoe dit land zich ontwikkeld heeft! Proef maar, probeer iedere keer weer wijn van een andere streek te proeven. En beter nog, vergelijk ze! Koop bijvoorbeeld 3 Sauvignon Blancs van verschillende streken. U zult verbaasd staan hoe goed ze zijn. Het mooiste is dat u hiervoor een zeer scherpe prijs betaalt.

Fijn weekend en veel wijnplezier!

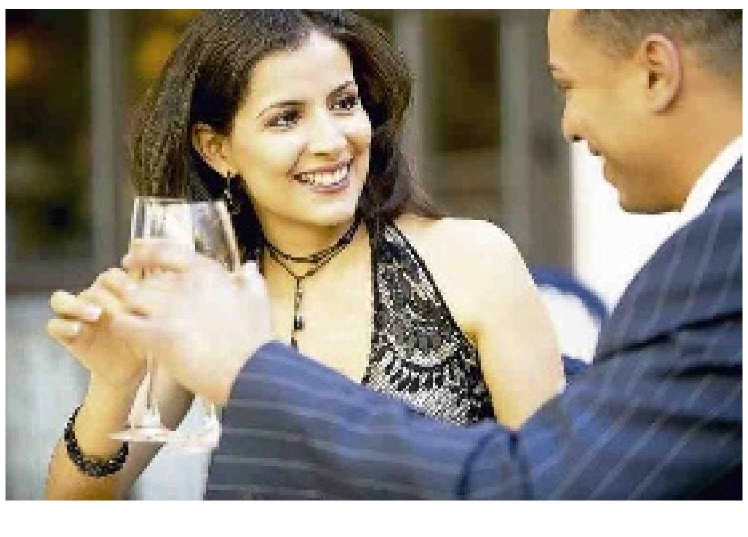

Proffid Caribbean NV: *Hotel, Restaurant & Retail Automation, Inventory, Credit Card Interface*
www.proffid.com - info@proffid.com - Aruba: +297-5881570 - Bonaire/Curacao: +5999-7378332

Etta Andreae:

‘Het toneel heeft me omarmd’

Vorige week werd haar afscheid groots gevierd met een musical in Teatro Luna Blou, maar voor Etta Andreae is dit geen afscheid om echt verdrietig over te zijn, want juist met dit afscheid van de Jeugd Theater School Drazans - die ze zelf oprichtte - maakt ze de weg vrij voor de volgende generatie. “Ik geef de theaterschool terug aan de jeugd.”

Tekst: Judice Ledeboer Foto's: Ken Wong

Etta Andreae temidden van de cast na afloop van de première van de musical Flashback.

Toneel heeft altijd al haar belangstelling gehad. Hoewel ze vroeger heel verlegen was, stond Andreae al op haar tiende op het toneel. Haar broer was goochelaar en Andreae speelde accordeon. “Eigenlijk wilde ik piano spelen, maar er was geen piano of de piano klonk vals”, zegt ze lachend. Na haar school wilde ze graag naar de toneelschool in Utrecht, maar kwam niet door de selectie. Toen ging ze maar naar de sociale academie. “En later ben ik het onderwijs ingegaan. Die combinatie van toneel, sociaal bezig zijn, onderwijs en met kinderen omgaan zat er altijd in. Ik ben blij dat ik altijd een passie heb gehad. Dat is mijn drijfveer geweest.”

Iedere stap in Andreae's leven is een duidelijk vervolg op een vorige stap. In 1977 kwam ze naar Curaçao met haar toenmalige echtgenoot. “Ik zei toen, of ik ben na een jaar weer weg of ik ga nooit meer terug.” Ze woont nu 34 jaar op het eiland en haar ogen glimmen als ze zegt “ik heb altijd van Curaçao gehouden.” Toen ze wist dat ze langer zou blijven is ze gaan studeren en in 1985 ging ze het onderwijs is. Uiteindelijk werd ze directeur van de Albert Schweitzer School, waar ze in 2005 afscheid nam om zich verder helemaal te storten op de Jeugd Theater School, een logische stap na het succes van toneelgroep ‘Theatrum’ die ze in 1990 had opgericht. Een dieptepunt in haar leven was het onverwachte overlijden van haar man, die bij een ongeluk om het leven kwam. Andreae besloot op het eiland te blijven. “Het toneel heeft me geholpen in die tijd. Het heeft me opgetild en omarmd. Het gaf me altijd veel goede energie.”

Bij toneelgroep ‘Theatrum’ leerden kinderen van 12 tot 18 en volwassenen toneel spelen, dansen en zingen en ieder jaar bracht de toneelgroep een musical op de planken. In de eerste jaren vonden de voorstellingen plaats in het Sentro Pro Arte en toen deze schouwburg werd gesloten ging Andreae verder in haar achtertuin, waar ze de dans- en muziekvoorstellingen organiseerde. “We bouwden de hele tuin en het terras om tot een theater, met echte lampen en zo. Er konden 100 mensen zitten.”

In 2003 kwam Andreae in aanraking met een Jeugd Theater School in Nederland en ontstond bij haar het idee om ook op Curaçao een Jeugd Theater School op te richten om kinderen met talent te helpen zich te ontwikkelen. Haar ervaringen in het onderwijs hielpen daarbij.

“Het onderwijs heeft me methodisch leren denken”, zegt ze hierover. “Er is hier veel talent, maar veel mensen zijn huiverig om dat talent te ontwikkelen. Ouders zien het ook vaak niet zitten als hun kinderen carrière willen maken op het gebied van toneel, dans en zang omdat ze denken dat daar niet voldoende toekomst is zit. Maar via toneel, zang en dans leer je juist heel veel vaardigheden die je in het leven kan gebruiken. Mensen die verlegen zijn kunnen via toneel leren om meer lef te krijgen en iemand die later advocaat wil worden kan via toneel leren om zijn angst voor spreken in het openbaar te overwinnen. En er is niets mis met de ambitie om beroemd te worden. Je moet vooral jezelf zijn, niet iemand imiteren, maar je eigen stijl hebben.”

Nu de Jeugd Theater School een feit is kan er ook aandacht gegeven worden aan kinderen met talent op het gebied van toneel, zang en dans. “Ik wil dan wel weten wat ze willen. Dan kunnen we ze voorbereiden, want in Nederland zijn de eisen hoog. We moeten ze voorbereiden op de harde werkelijkheid.”

De school werd een feit. In 2005 startte de eerste groep in de leeftijd van 12 tot 18 jaar. Het programma is momenteel nog net zoals bij de start van de school. Het is verdeeld in modules van 12 weken en iedere module wordt afgesloten met een presentatie voor eigen publiek. Iedere week zijn er lessen toneel, dans en zang: basis dans, lessen waar het ritme centraal staat, spelen in de ruimte, spelen met tekst en ruimte, fysiek theater en maskers en straattoneel. Alles is met elkaar verbonden. In het vierde jaar maken de leerlingen een eigen filmproject en een eigen productie. Er is vooral veel aandacht om te leren hoe met de stem om te gaan.

“De kinderen hier zijn gek op muziek, maar ze weten niet hoe ze met hun stem moeten omgaan.” De danslessen zijn vooral gebaseerd om te leren hoe men het lichaam kan laten bewegen. Ze mogen aan het einde van het traject zelfs hun eigen choreografie maken. “Om verder te kunnen studeren moeten de kinderen een goede stem, een bewegelijk lichaam, veel discipline en vooral doorzettingsvermogen hebben, anders kom je er niet.” Om de kinderen die verder willen studeren goed voor te bereiden wordt er een opleidingsklas opgezet in samenwerking met de Fontys Hogeschool in Tilburg. Als kinderen willen doorstromen kunnen ze op Curaçao getraind worden om auditie te doen en vanuit Nederland komen ze dan hierheen voor de audities.

Maar de school doet meer. Om middelbare scholieren, die voor het vak ‘drama’ in hun schoolpakket kiezen tegemoet te komen, zijn er nu ook mogelijkheden om dat via de theaterschool te doen en er draait ook een project van theaterlessen voor kansarme kinderen in de bario's. Afgelopen oktober /november hebben 60 kinderen op het St. Albertus College en de St. Antoniusschool toneel- en danslessen gevolgd. Ook nu hebben weer 60 kinderen toneellessen op beide scholen. Dit project is mede gefinancierd door de Rotary. De kinderen komen niet naar JTC Drazans, maar de docenten gaan naar de scholen toe. Op deze manier hopen ze ook kinderen met talent op de scholen te vinden.

Sinds 2006 kunnen leerlingen ook leren stijldansen onder leiding van de Belgische kampioenen stijldansen Johnny en Leny Greijmans. Er zijn groepen voor beginners en dan kan men doorgaan voor de groepen brons, zilver en goud. Door televisieprogramma's zoals ‘Dancing with the stars’ is stijldansen ook onder jongeren populair geworden en volgen er ruim 100 kinderen deze lessen. Ze leren er de chachacha, tango, de Engelse wals, de jive en de rumba.

De theaterschool is thans gevestigd bij Huize Welgelegen in een oude kleuterschool, die samen met ouders, leerlingen van de school en anderen is opgeknapt. Er is ook een kantoor. Een grote verrassing voor iedereen was de ontdekking dat er nog een oud theater gevestigd was met toneel en stoelen. Om het eenmalig te gebruiken en om er een echte ball-room dancing night te organiseren is er met man en macht gewerkt om de zaal bruikbaar te maken, maar eigenlijk moet er een totale renovatie plaatsvinden. Voorstellingen worden nu meestal bij La Tentashon gegeven en onlangs in Teatro Luna Blou om het afscheid te vieren van de initiatiefneemster van de Jeugd Theater School Drazans.

Scène uit Flasback.

Andreae wist dat ze ooit afscheid moest nemen van de theaterschool en besloot dat te doen in het jaar dat zij 60 zou worden. En dat was dit jaar. “Ik zag dat als een mijlpaal en dat vond ik een mooi moment om te stoppen”, aldus de theatermaakster en nu ex-directeur van de Jeugd Theater School. In Maaike Kempers, die dramadocent was op de Hoge School voor Schone Kunsten in Utrecht, ziet Andreae een waardig opvolgster.

Achter de schermen wil ze nog wel een klankbord zijn, maar ze wil niet meer in de spotlights. Die 20 jaar hebben haar veel goede momenten gegeven, maar “er waren ook zorgen waar ik moe van werd.” Het Prins Bernhardfonds heeft haar altijd bijgestaan met subsidie om ook de minderbedeelde kinderen een kans te geven om zang-, toneel- en danslessen te volgen en vanuit Nederland zijn er ook bijdragen geweest om zang, toneel en dans op Curaçao op een hoger niveau te brengen.

Een paar weken geleden kreeg Andreae een lintje van de koningin: Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Dit kreeg ze voor al haar verdiensten betreffende theater voor de jeugd. Het is de kroon op haar werk. De diamanten op de kroon zijn alle mensen die ze de mogelijkheid gaf om hun zang, toneel en ballet tot uiting te kunnen brengen via de theaterschool.

Toch laat Andreae het theater nog niet los. “Ik heb geleerd dat er een nieuwe deur opent als je eerst een andere deur sluit.” Er ligt al een volgend plan klaar: de renovatie van de aula. Daar wil ze de komende tijd haar tijd en energie in stoppen. En zoals ze de theaterschool aan de jeugd teruggeeft, wil ze in de toekomst de aula weer teruggeven aan de bevolking van Curaçao. Haar streven is om de ‘aula’ volgend jaar gerenoveerd te hebben (de Rotary heeft het podium al geschonken) en dan wil ze een volgende droom waarmaken. Het opzetten van een cultureel centrum, waar iedereen workshops kan volgen en waar in een openluchttheater voorstellingen gegeven gaan worden. En dan zegt ze: “Mijn missie is tot nu toe volbracht en daar ben ik heel blij mee.”

De cast van Flashback.

ÑAPA Business

4 juni 2011

Business Agenda

Curaçao

Cursussen van de Kamer van Koophandel

6 en 8 juni
Proyekshon i maneho di cash flow
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 80 gulden

7 juni
Personal; e kapital humano den bo negoshi
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 40 gulden

9 juni
Maneho diario di bo empresa
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 40 gulden

13 juni
Maneho di tempu
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 40 gulden

14 juni
Por que fracasan muchas empresas y que se puede hacer para evitarlo
Voertaal: Español
Kosten: 40 gulden

15 juni
Plania stratégiko
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 40 gulden

16 juni
Manehá bo finansa bon dor di traha un bon presupuesto
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 40 gulden

20 en 22 juni
Maneho di proyekto
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 80 gulden

21 en 23 juni
Uw eigen bedrijf succesvol beginnen
Voertaal: Nederlands
Kosten: 80 gulden

27 en 29 juni
Análisis del Estado Financiero
Voertaal: Español
Kosten: 80 gulden

28 en 30 juni
Het opzetten van een goede administratie
Voertaal: Nederlands
Kosten: 80 gulden

Alle cursussen vinden plaats van 18.00 tot 21.00 uur in het auditorium van de Kamer van Koophandel. Registratie en betaling vooraf zijn verplicht.

Voor registratie: Kamer van Koophandel, tel. 461-3918, e-mail: businessinfo@curacao-chamber.an Data onder voorbehoud! Het schema kan veranderen. Voor de laatste versie van het schema kunt u contact opnemen met de Kamer van Koophandel, tel. 461-3918.

Aruba

10 juni: Fatum Pensioen Seminar
Seminar over bedrijfspensioenen en andere secundaire voordelen voor werknemers.
Plaats: The Westin Aruba Resort
Tijd: 14.00-19.00 uur
Meer informatie: www.fatum.com en/of tel. 582.1111

30 juni: Women in Leadership congres
ATIA organiseert met medewerking van de National Council for Innovation & Competitiveness of Aruba (NCIC) en de Universiteit van Aruba het Women in Leadership congres. Thema's zoals 'Wat is de ervaring van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland', 'Wat zijn de succesverhalen van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland' en 'Hoe bevorderen en steunen bedrijven vrouwen in leidinggevende functies?' Buitenlandse en lokale sprekers zijn uitgenodigd om hun visie te geven en ervaring te delen.
Plaats: Renaissance Convention Center
Tijd: 08.00-14.00 uur (lunch inbegrepen)
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

6-7 augustus: Expo Salud
Expo Salud is bedoeld om de gemeenschap informatie te verschaffen over medische ontwikkelingen en procedures die lokaal aangeboden worden en bewustzijn te creëren voor het belang van een goede gezondheid. De tweedaagse expo biedt de bezoeker de gelegenheid om met sleutelfiguren in het medische veld te spreken over uiteenlopende onderwerpen. Locatie: Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.exposaludaruba.com of email info@exposaludaruba.com

10 september: Annual Fundraiser & Awards Gala
Gala-avond met gastspreker, dinner en dance. Er zal een boeiend onderwerp worden behandeld met meerwaarde voor de ondernemers van het eiland. Tickets kunnen gereserveerd worden via ATIA, via de website of de facebookpage van ATIA.
Plaats: Marriott Aruba Resort & Stellaris Casino
Prijs: 175 florin per persoon
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

Internationaal

12-15 juni: XV Business Future of the Americas Conference
Forum met als doel de discussie over en het begrip van veiligheidskwesties op het gebied van onder meer handel, commercie, politiek en economie die landen en bedrijven mogelijk aantasten. In het programma is ruimte voor handelsafspraken en netwerken.
Plaats: Cartagena, Colombia
Meer informatie: http://www.colombiameetingaaccla2011.com of email: eventos@amchamcolombia.com.co

15-18 juni: Trade and Investment Conference (TIC) 2011
Business to business evenement waar deelnemers lokale en internationale inkopers en potentiële businesspartners kunnen ontmoeten. TIC brengt producenten, dienstverleners, exporteurs, inkopers, distributeurs, groothandelaren en investeerders bijeen op één werkvloer.
Plaats: Trinidad & Tobago
Meer informatie: http://www.tic-tt.com of email tic@ttma.com

10-13 juli: CANTO 2011
Het thema van CANTO 2011 is 'Shaping the Future of Information & Communication'. Een ICT-beurs, keynotes over onderwerpen variërend van Applications and Services on the Converged Network, Business to Business Marketing in the Caribbean en Cyber Crime tot Strategies for Developing Models for Convergent Networks. Het biedt een mogelijkheid om groei en ontwikkeling in de regio te promoten en netwerkmogelijkheden.
Plaats: Suriname
Website: www.canto.org/canto2011
Email: registration@voilameetings.com

1-4 september: Design Caribbean
Caribische ambachtenbeurs gericht op regionale en internationale handel.
Plaats: Dominicaanse Republiek
Meer informatie: info@designcaribbean.com of bel: +1(246) 436-0578

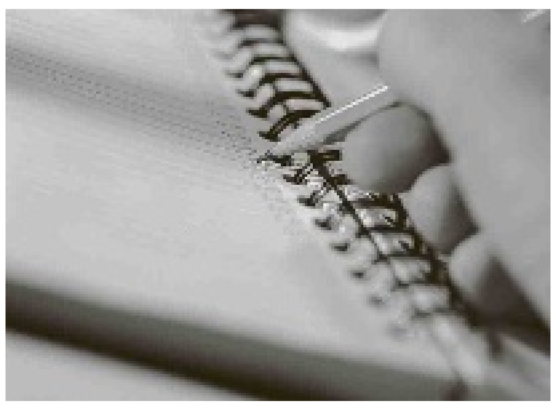

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Communicatie

Mond-tot-mondreclame (2)

Zijn sociale netwerken zoals Facebook, MySpace en Twitter handige instrumenten in een buzz-marketingcampagne of zijn zij eerder 'hype'. Is het succes van Facebook te danken aan buzz? Sinds de komst van het internet zijn de mogelijkheden om ervaringen te delen enorm vergroot. Iedere consument kan in de vorm van een persoonlijk dagboek ofwel weblog ervaringen delen met anderen.

Tekst: Bob Harms

Maar ook persoonlijker manieren zoals e-mail hebben communicatie sneller en toegankelijker gemaakt. Aan de ontvangerskant is eveneens veel veranderd. Het web is, met name via Google, een extreem belangrijke manier om kennis te winnen of ervaringen op te doen. De impact van sociale netwerken is enorm. Ter promotie van een product is het dus interessant om te kijken naar de mogelijkheden op internet: wat denken mijn vrienden op Facebook over een bepaald product, film, concert of uitgaansgelegenheid?

Het is ook relevant om op de eigen website te kijken naar de mogelijkheden om ontvangers te activeren. Stel jezelf de vraag hoe je de bezoeker van een bepaalde pagina kunt motiveren om ook anderen op de hoogte te brengen. Een tell-a-friend button bij ieder programma-onderdeel is vanzelfsprekend. Customer review sites, waarbij onafhankelijke bezoekers de mogelijkheid krijgen om hun mening kenbaar te maken, werken ook goed. Een digitale sneak preview waarin de bezoeker een tipje van de sluier krijgt opgelicht, is wellicht mogelijk.

Ervaringen worden gedeeld. Negatieve ervaringen meer dan positieve. Mond-tot-mondreclame is een sociaal proces dat gewoon gebeurt en niet gestuurd kan worden. Daarin schuilt ook juist haar kracht. U kunt nadenken over mogelijkheden om het proces te stimuleren of te faciliteren. Een goed product is de basis. De consumptie van een product, culturele expressie (theater, film) of leisure is per definitie een ervaring en derhalve geschikt voor mond-tot-mondreclame. De manier om dit proces te activeren is om netwerken in kaart te brengen en deze de middelen en argumenten te geven om te buzzen.

In de commerciële wereld is er momenteel erg veel belangstelling voor word-of-mouth; er is een buzz rond buzz marketing. Opinieleiders kunnen op vele gebieden bestaan: iemand is niet in het algemeen opinieleider, alleen op een bepaald onderwerp. Opinieleiders begeven zich in de sociale en in de expertkanalen en onderscheiden zich op basis van hun geloofwaardigheid. Hun kennis, ervaring of hun bron maakt hen geloofwaardig. Voor marketeers en publiciteitsmedewerkers is het essentieel een goed beeld te hebben van wie waarom buzzt en op welke manier.

Bob Harms is communicatie-adviseur

Reacties: bobharms1@gmail.com

Boeken

Filosoof - miljardair

Paul Fentener van Vlissingen leidde ruim twintig jaar SHV Holdings, het grootste familiebedrijf van Nederland. Onder zijn leiding als bestuursvoorzitter, president-commissaris en grootaandeelhouder groeide SHV uit tot een machtig miljardenconglomeraat met activiteiten over de hele wereld en in vrijwel alle sectoren van het bedrijfsleven.

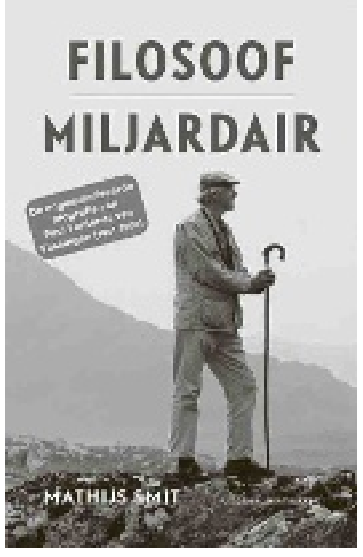

Bij het grote publiek genoot Fentener van Vlissingen vooral bekendheid als filosoferende, dichtende en relativerende miljardair, die het liefst in een simpele blokhut zonder sanitair op zijn Schotse landgoed Letterewe verbleef. Zijn profiel werd de laatste jaren van zijn leven steeds meer bepaald door de African Parks Foundation, die hij oprichtte en financierde om de wildparken van Afrika te redden en te beschermen.

Aan de andere kant was hij een sluwe ondernemer. De manier waarop hij in de jaren tachtig de macht overneemt van zijn broer Frits verdient bijvoorbeeld geen schoonheidsprijs, aldus de historicus en journalist Mathijs Smit, auteur van Filosoof - miljardair, de ongeautoriseerde biografie van Paul Fentener van Vlissingen (1941-2006). De centrale vraag tijdens zijn onderzoek was: hoe kan een zachtaardige, ethische filosoof zich staande houden in een zakelijke omgeving? Hij week in alles af van de vrij eendimensionale topmensen die Smit normaal interviewde. Fentener van Vlissingen had veel lagen en was een charismatische persoonlijkheid en Smit raakte gefascineerd.

Wie was deze markante captain of industry en wat is het geheim van zijn succes? In deze biografie gaat Smit op zoek naar de man achter het imago. Filosoof - miljardair beschrijft onder meer Fentener van Vlissingens achtergrond, zijn jonge jaren, de keuze voor het familiebedrijf in de jaren zestig, de problemen en successen bij SHV, zijn genezing van kanker begin jaren tachtig, zijn vriendschap met de Oranjes en zijn paradoxale liefde voor de natuur en de jacht. Ook reflecteert de biografie op de erfenis die Fentener van Vlissingen heeft achtergelaten.

Mathijs Smit (1969) is historicus en financieel-economisch journalist. Hij studeerde geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en de University of Hull en journalistiek in Rotterdam. Hij werkte voor Trouw, NRC Handelsblad, Het Financieele Dagblad en economisch weekblad FEM Business.

Titel: Filosoof - miljardair De ongeautoriseerde biografie van Paul Fentener van Vlissingen (1941-2006)
Auteur: Mathijs Smit
Uitgever: Bert Bakker
EAN: 9789035135819

Regio

Argentijnse man de baas

Argentinië mag dan wel een vrouwelijke president hebben, op bijna alle terreinen blijft de macht in handen van mannen. Dat is de conclusie van een nieuwe studie, Geslacht en macht. Wie is baas in Argentinië?

Een groep academici werkte een Index voor Vrouwenparticipatie (IPM) uit en paste die toe op duizenden banen met grote macht en publieke erkenning in meer dan vierduizend openbare en private instellingen en organisaties.

Slechts 15 procent van deze cruciale functies wordt door vrouwen waargenomen, een zeer slechte score op de IPM-schaal; bij vijf vrouwen op tien belangrijke functies spreken de academici van 'gendergelijkheid'.

Cristina Fernández
Die slechte score staat haaks op het feit dat Argentinië een vrouwelijke president heeft, Cristina Fernández, en op de twaalfde plaats staat in de rangschikking van landen met de hoogste vrouwelijke aanwezigheid in het parlement.

"Het onderzoek plaatst het vrouwelijke leiderschap in de juiste context, het toont dat de Argentijnse samenleving, ruim genomen, vrouwen niet integreert en hun integratie ook niet stimuleert", zegt Natalia Gherardi, directeur van de Equipo Latinoamericano de Justicia y Género (ELA), een niet-gouvernementele genderorganisatie.

Op Argentijnse kieslijsten moet minstens 30 procent van de kandidaten vrouwelijk zijn. Door die wet groeide de vrouwelijke aanwezigheid in het parlement van 5 procent in 1983 naar 38 procent momenteel. Maar deze minimumdrempel 'is verre van de norm op andere terreinen', waarschuwt de ELA.

Bij de rechterlijke macht bijvoorbeeld wordt slechts 21 procent van de belangrijke functies op zowel nationaal en provinciaal vlak bezet door een vrouw.

In burgerorganisaties en vakbonden is slechts 8 procent van de cruciale posten in handen van een vrouw, bij machtige bedrijven zakt die score naar 4 procent.

Arbeidsrecht

Gesloten systeem van ontslagrecht

Het ontslagrecht op Curaçao is niet eenvoudig te doorgronden. Een kenmerk van ons arbeidsrecht is dat we een zogeheten gesloten systeem van ontslagrecht hebben. Wat betekent dat?

Tekst: William ten Veen

Een gesloten systeem van ontslagrecht houdt in dat er een beperkt aantal mogelijkheden is om een arbeidsovereenkomst rechtsgeldig te doen eindigen. Er zijn drie manieren om een arbeidsovereenkomst te beëindigen, namelijk: (1) met wederzijds goedvinden, (2) door opzegging van de arbeidsovereenkomst na voorafgaande toestemming van Directie Arbeidszaken en (3) door ontbinding door het Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao.

De arbeidsovereenkomst kan op elk gewenst moment worden beëindigd met wederzijds goedvinden van de werknemer en de werkgever. Van een beëindiging met wederzijds goedvinden is sprake op het moment dat een aanbod tot beëindiging van de arbeidsovereenkomst van de ene partij (meestal de werkgever) wordt aanvaard door de andere partij (logischerwijs meestal de werknemer). Het valt te adviseren dat partijen na akkoord over de beëindiging van de arbeidsovereenkomst een beëindigingsovereenkomst opstellen. Dit om misverstanden te voorkomen over de voorwaarden en de wijze van beëindiging van de arbeidsovereenkomst. Aan de totstandkoming van een beëindigingsovereenkomst worden strenge eisen gesteld. De rechter zal niet snel aannemen dat de werknemer stilzwijgend met de beëindiging van zijn arbeidsovereenkomst heeft ingestemd.

Bij de opzegging van een arbeidsovereenkomst dienen zowel de werkgever als de werknemer in beginsel een opzegtermijn in acht te nemen. Indien tussen partijen niets is bepaald gelden de wettelijke opzegtermijnen. De door de werkgever in acht te nemen wettelijke opzegtermijn bedraagt bij een arbeidsovereenkomst die op de dag van opzegging: (i) korter dan vijf jaar heeft geduurd: *één maand*, (ii) vijf jaar of langer, maar korter dan 10 jaar heeft geduurd: *twee maanden*, (iii) tien jaar of langer, maar korter dan vijftien jaar heeft geduurd: *drie maanden*, (iv) vijftien jaar of langer heeft geduurd: *vier maanden*. De door de werknemer in acht te nemen wettelijke opzegtermijn bedraagt *één maand*, ongeacht de duur van de arbeidsovereenkomst.

Partijen zijn echter vrij om, binnen de wettelijke grenzen, een andere opzegtermijn overeen te komen dan de wettelijke opzegtermijnen. Bij contractuele afwijking van de wettelijke opzegtermijn dient de door de werkgever in acht te nemen opzegtermijn minimaal twee keer zo lang te zijn als de door de werknemer in acht te nemen opzegtermijn. De partij die opzegt tegen een eerdere dag dan de opzegtermijn die voor partijen geldt is schadeplichtig. In het geval van een ontslag in de proeftijd (lees: opzegging van de arbeidsovereenkomst in de proeftijd) en bij een ontslag op staande voet behoeft geen opzegtermijn in acht te worden genomen. De werkgever heeft voorafgaande toestemming nodig van Directie Arbeidszaken om rechtsgeldig op te kunnen zeggen. Een opzegging zonder voorafgaande toestemming is nietig en doet de arbeidsovereenkomst niet eindigen na het verstrijken van de tussen partijen geldende opzegtermijn. De werknemer heeft geen voorafgaande toestemming van Directie Arbeidszaken nodig.

Zowel de werkgever als de werknemer kan zich tot het Gerecht in Eerste Aanleg wenden met het verzoek de arbeidsovereenkomst te ontbinden. De rechter zal de arbeidsovereenkomst ontbinden alleen als er sprake is van gewichtige redenen. Gewichtige redenen kunnen gelegen zijn in een wijziging in de omstandigheden of in een omstandigheid die een dringende reden voor een ontslag op staande voet oplevert. In de praktijk bestaan gewijzigde omstandigheden meestal uit een reeks van gebeurtenissen die tot een verstoorde arbeidsrelatie hebben geleid. Alleen in het geval het Gerecht in Eerste Aanleg de arbeidsovereenkomst ontbindt wegens een wijziging in de omstandigheden, kan er een financiële vergoeding naar billijkheid worden toegekend. Bij de behandeling van een verzoek tot ontbinding moet de rechter nagaan of het verzoek verband houdt met een opzegverbod, bijvoorbeeld het verbod tot opzegging gedurende ziekte van de werknemer.

William ten Veen is advocaat en partner bij Certa Legal Attorneys Caribbean.
email: tenveen@certalegal.com

Mens & Werk

'Belangrijke' beroepen

Enige tijd geleden werden de meest tot de verbeelding sprekende beroepen beschreven, maar er zijn ook andere beroepen die tot de verbeelding spreken en niet in de top vijf voorkomen. Dit zijn vooral de beroepen in de hogere functies als manager, directeur, minister, minister-president, president. En de mensen die het beroep van arts, advocaat of notaris bekleden worden ook altijd gezien als 'belangrijk'. Dat is een imago dat deze beroepen hebben overgehouden uit de tijd dat de arts, advocaat en notaris, naast de burgemeester in een dorp of stad dé autoriteiten waren.

Tekst: Judice Ledeboer

Iedereen wil wel 'directeur' of 'manager' zijn, want dan ben je 'iemand'. Men heeft ontzag voor een directeur en hoe 'belangrijk' vindt men iemand die minister is. Heel belangrijk. Het gaat om het feit dat zij 'leiders' zijn en daar heeft de mens ontzag voor. Een leider heeft macht en dat vindt men aantrekkelijk aan de functie.

Het is echter niet gemakkelijk om op een functie, dat een bepaald imago heeft, te zitten. Het spreekwoord: 'Het zijn brede schouders die de weelde kunnen dragen' zegt genoeg. Het komt dan ook geregeld voor dat mensen op bepaalde functies misbruik maken van hun posities, mede door het ontzag dat er bij veel mensen bestaat voor hen in deze functie. Men ziet dit 'ontzag' als een vrijbrief om handelingen te verrichten of beslissingen te nemen die niet bij de functies behoren. We lezen het dagelijks in de kranten. In Amerika hebben militairen misbruik gemaakt van hun functies tijdens hun verblijf in oorlogsgebieden, politie-agenten (dit gebeurt over de hele wereld) gebruiken hun functie om vanuit macht hun werk te doen, burgemeesters en presidenten eisen voorkeursbehandelingen en advocaten en notarissen denken dat ze vanuit hun 'onschendbaarheid' bepaalde transacties kunnen doen. En in de wereld van de 'managers' beloont men zichzelf en anderen op onbehoorlijke wijze. Men handelt niet vanuit de gezonde autoriteit die men moet laten zien En dan hebben we het nog niet eens gehad over de seksuele intimiteiten die mensen zich op bepaalde posities veroorloven. Dit komt ook overal ter wereld voor, vooral door mensen die op posities zitten waar ze 'macht' hebben.

Ieder beroep vraagt een bepaalde 'macht', maar het is dan wel de bedoeling dat die macht op een positieve en ethische manier wordt gebruikt. Dit is een macht waarbij de persoon kennis van zaken heeft en besluiten kan nemen op basis van die kennis en waarbij die persoon gedrag toont dat met respect te maken heeft. Respect naar de mensen met wie hij werkt, respect naar de klanten, naar de aandeelhouders, naar iedereen om hem heen, van hoog tot laag. Deze 'belangrijke' mensen bij bedrijven en instellingen hebben dan ook geen dubbele agenda, hun visie en de wijze waarop de uitvoering plaatsvindt is transparant. De beste leiders ter wereld zijn mensen die open en eerlijk zijn (en waren). Zij hoeven zich niet te verstoppen (de telefoon niet opnemen, niet reageren op brieven en e-mails) omdat ze niet meer wisten tegen wie ze wat gezegd hebben en ze hoeven geen bescherming te zoeken achter de groep mensen die hen moet beschermen zoals secretaresses en voorlichters. Zij staan achter hun manier van werken en zoeken de juiste mensen uit die ze als adviseurs willen hebben.

Verleiding

De verleiding van mensen die op een 'belangrijke' positie zitten om te kiezen voor macht, zelfverheerlijking en zelfverrijking is groot. Niet voor niets wordt er in de bijbel gesproken over het weerstaan van de verleiding die er iedere dag is. Adam en Eva mochten het fruit van alle bomen in de tuin eten, behalve het fruit van de boom van de kennis van goed en kwaad. Eva werd verleid om de verboden vrucht (traditioneel de appel) te eten en gaf het fruit ook aan Adam die er ook van at. Het resultaat kennen we. Ze werden zich bewust van hun naaktheid, waardoor ze zich gingen schamen en werden verbannen uit het Aardse Paradijs. Het bewustzijn van de naaktheid en het bewustzijn van het misbruik van de functie waarin men zit liggen heel dicht bij elkaar. De schaamte zou die mensen die op posities zitten waar ze ieder poppetje voor zich kunnen laten dansen het schaamrood op de kaken moeten brengen. Helaas speelt de trots (het ego) een te grote rol en zullen 'belangrijke' mensen, die meedoen aan het spel der machthebbers, niet snel opstappen en kiezen voor het pad zonder gekonkel, vriendjespolitiek, schijnbewegingen en bedrog.

Eerder hadden we het al over de 'brede schouders, die de weelde kunnen dragen' en de verleiding om de fout in te gaan en dat er mensen zijn die niet focussen op de opdracht waar zij voor staan als zij op een 'belangrijke' functie zitten. Een bankdirecteur is verantwoordelijk voor het bewaken van de gelden van anderen, een arts wordt geacht om mensen te helpen bij ziekte en ongemak, een minister heeft de opdracht om ervoor te zorgen dat hij zijn ministerie met medewerkers goed aanstuurt, acties onderneemt en gedane beloftes nakomt in het belang van de bewoners van een land. Deze 'belangrijke' mensen op 'belangrijke' functies moeten vertrouwen uitstralen. Zij zijn niet anders dan iemand op een andere functie, want ook zij staan in hun pyjama 's avonds hun tanden te poetsen. En wat is eigenlijk de betekenis van 'belangrijk'?

Over management

Over organiseren,ondernemen, managen en leidinggeven

Deming in uw bedrijf

Tekst: Jan de Ruijter

4: Het hogere doel van de onderneming. Met zijn inzicht over het hogere en langetermijndoel van de onderneming (constancy of purpose) is Deming de grondlegger (!) van wat zich ontplooid heeft tot het huidige MVO, maatschappelijk verantwoord ondernemen, ook wel CSR, corporate social responsibility, corporate citizenship genoemd. De bekende Nederlandse bedrijfs- en organisatiedeskundige Mathieu Weggeman beschrijft in zijn korte werkje 'Het Rijnland Boekje' op een uitstekende manier de grote verschillen tussen managen volgens het Rijnland-model (langetermijnmanagement) en het Anglo-Amerikaans model en het zou heel nuttig zijn als de regeringen van onze eilanden, het Rijnland-model als een vereiste gaan stellen aan alle ondernemingen en het Rijnland-model in hun vergunningsbeleid opnemen waarmee veel asociale praktijken voorkomen kunnen worden. Op Aruba waar de regering een kwaliteitsland propageerde tijdens de verkiezingen in 2009 zal men toch eens moeten stoppen om aan een ieder maar vestigingsvergunningen uit te delen zonder enige proeve van bekwaamheid. Quasi-ondernemers kunnen zonder enig diploma, kennis van kwaliteit, kennis over het belang van langetermijnmanagement, bedrijven openen die zonder enige vorm van kwaliteit, goederen en diensten aanbieden tot grote ontevredenheid van bijvoorbeeld de toeristen zie onder meer de treurige service bij verschillende rental car-bedrijven op de luchthaven van Aruba. Men kan het eiland wel promoten, maar de eerste indrukken na aankomst zijn helaas uiterst negatief!

5: De noodzaak van een Missie en Visie. Deming stelde reeds terecht dat gebrek aan richting in een organisatie een dodelijke ziekte is. In Nederland en Amerika kon je in de jaren 50 en 60, tijdens de wederopbouw na de oorlog, zaken openen zonder jaarlijkse doelstellingen, financiële prognoses of actieplannen. Door het kleine aanbod en door de door een toenemende welvaart sterk groeiende vraag waren ondernemers met hard werken al snel succesvol. Door het enorm grote aanbod van bijna van alles gaat dat tegenwoordig niet meer. En toch zijn er steeds weer nieuwe ondernemers die menen ergens een gat in de markt te zien en een bedrijf beginnen zonder enige missie, budget, actie- of bedrijfsplan in de verwachting automatisch succesvol te zijn. Het succes is dan volledig van toeval afhankelijk en de harde praktijk heeft ons geleerd dat dat alleen maar tot grote teleurstellingen leidt.

6: Deming was de eerste wetenschapper die zoveel nadruk legt op de noodzaak van een algemene standaardmanagementtheorie. Management- en bedrijfskunde is nog een jong kennisgebied dat pas sinds 1900 bestaat. En de lectuur daarover is zo gefragmenteerd dat het voor velen allemaal nog steeds erg onduidelijk is. Nog steeds hebben grote internationale bedrijven, zelfs de ketenbedrijven, geen eigen managementtheorie als referentiepunt waaraan managers getoetst kunnen worden. Accountants van deze bedrijven moeten wel handelen volgens de administratiesystemen van de keten en ook de chef technische dienst heeft een uitgebreid preventief onderhoudsmanual, maar managers hebben hooguit een policy&procedure manual en mogen onbegrijpelijk maar managen naar eigen inzicht. Zo zie je nog steeds dat binnen hetzelfde ketenbedrijf, de ene manager nog dictatoriaal handelt en de ander het 'laissez faire, laissez passer' toepast. Dat zal niet langer kunnen en in de toekomst moeten bedrijven en eigenaren hun managers toetsen op niet alleen maar winst maar ook aan een gekozen eigen managementsysteem zoals het Malcolm Baldrige-, EFQM-, INK-, of McKinsey-model. Daar kleven nog grote gebreken aan die in deze serie als één van de doelstellingen behandeld gaan worden, maar analoog aan de sportwereld is het kiezen van een eigen managementtheorie en -systeem van groot belang voor de onderneming. Managers komen en gaan zoals trainers bij een voetbalclub en als de manager of trainer teveel het beleid bepaalt, leidt dat altijd tot hoge kosten. De nieuwe manager/trainer begint dan om alles af te breken van de vorige trainer, net gecontracteerde spelers te ontslaan om nieuwe aan te trekken etc. etc. Maar bijvoorbeeld voetbalclub FC Barcelona heeft een eigen speelwijze gebaseerd op onder meer balbezit en -circulatie en dat spel leidt voor hen tot langetermijnsucces en een volgende trainer zal met datzelfde succesvolle systeem moeten doorgaan. De concurrent Real Madrid is altijd afhankelijk van wie de trainer is en welke spelers hij weet aan te trekken en dat is altijd een duur proces dat vaak niet eens tot succes leidt. Het is duidelijk welk systeem op de lange termijn beter is en in dat opzicht kan het bedrijfsleven nog heel veel leren van de sportwereld.

7: Het gebruik van statistieken, zo sterk gepropageerd door Deming, wordt nog veel te weinig gedaan door het bedrijfsleven en ook hier kunnen ondernemingen weer veel leren van de sportwereld. Hooguit houdt een bedrijf wat statistieken bij over de verkopen, waar de klanten vandaan komen, en welke leeftijds- en inkomensgroepen. Vergelijk dit met de sportwereld bijvoorbeeld bij baseball waarover 120 metingen gemaakt worden en in statistieken worden verwerkt. Over batting, baserunning, pitching en fielding, waarbij een verband wordt getrokken tussen gedrag en resultaten. Zo ook bij voetbal, tennis en zwemmen, in feite wordt er van alles gemeten bij elke sport zowel over het team als over elke individuele speler! Van alles wordt geanaliseerd. Bij sport wil men niet afgaan op intuïtie en op wat men meent te zien omdat men daarmee vaak concludeert wat men graag wil concluderen. Pas als het werkelijk gemeten is en visueel duidelijk is afgebeeld in statistieken begint men met het bijsturen en trainen om fouten te verbeteren of beter te worden in bepaalde slagen of schoppen. Dit is de grondslag van het moderne individuele performance management waarvan wederom Deming dus de grondlegger is. Ik voorzie dat het bedrijfsleven het voorbeeld zal volgen van het meten zoals dat gebeurt in de topsport en dat in de onmiddellijke toekomst meten en statistieken een grote noodzaak en prioriteit gaan worden in elk bedrijf om continu de prestaties van elke medewerker omhoog te schroeven. De sporters zelf maken graag gebruik van deze begeleiding door trainers en specialisten en het geheim zal er in het bedrijfsleven in de toekomst om gaan om mensen te contracteren die net als topsporters intrinsiek gemotiveerd zijn om zichzelf constant te verbeteren. Overigens mag het bedrijfsleven daarbij ook best eens kijken bij de Centrale Bureaus voor de Statistiek, waar een uitstekende hoeveelheid statistieken wordt bijgehouden.

(Wordt vervolgd)

Jan G. de Ruijter is bedrijfsconsultant op Aruba. Zijn column 'Over Management' verschijnt tweewekelijks in de Business Ñapa. Reacties: j.deruijter@yahoo.com

Advertorial

Deloitte: Meer dan financiële dienstverlening

"Veel ondernemers die starten met een bedrijf hebben vaak geen goed doortimmerd ondernemingsplan. Gewoonlijk wordt er wel stil gestaan bij het product of de dienst, de financiën en de markt, maar het personeel, laat staan Personeel en Organisatie (P&O) is in veel ondernemingsplannen een sluitpost. Het komt zelfs voor dat alleen een post personeelskosten onder de financiële paragraaf wordt vermeld", zo vertelt Shadey Bahali-Figaroa, personeelsconsulent bij Deloitte op Aruba. "Juist voor de kleinere ondernemer is het van groot belang om P&O meer aandacht te geven." Niet alleen voor grote bedrijven is P&O een strategisch, langetermijnbelang, aldus Figaroa, "ook kleine en middelgrote ondernemingen moeten daar veel meer aandacht aan besteden."

Personeel geen kostenpost

Figaroa is personeelsconsultant bij Deloitte en merkt op dat Deloitte bij het grote publiek eigenlijk alleen bekend is als accountantsbureau. "Maar het tegendeel is waar. We bieden ook diensten op P&O-gebied aan. Wij gaan ervan uit dat personeel binnen een organisatie geen kostenpost is, maar juist het meest waardevolle bezit van een bedrijf." Ze zegt dat er veel redenen te noemen zijn waarom P&O, naast de financiën en sales, één van de meest belangrijke onderdelen van het bedrijfsbeleid behoord te zijn. Alleen het regelen van de arbeidsovereenkomsten en de salaris- en personeelsadministratie is tegenwoordig niet meer voldoende. "Wij merken als adviesbureau dat zelfs op dat gebied er vaak erg weinig geregeld is. Neem alleen de huidige en toekomstige arbeidsmarkt als voorbeeld. Het is nu al voor veel werkgevers erg moeilijk om aan goed gekwalificeerd personeel te komen en dat wordt alleen nog maar moeilijker. Ook op Aruba krijgen we te maken met vergrijzing van de bevolking en veel van de in het buitenland studerende jongeren keren niet terug naar Aruba. Daarom moet er in het ondernemingsplan al over dit soort onderwerpen zijn nagedacht. Deze vragen zijn even relevant als het meerjarenplan over omzet- en productiegroei. Daarom behoort in het ondernemingsplan ook een personeelsplan te worden opgenomen."

HR-abonnement

"Toch hoor ik vaak kleine ondernemers zeggen: 'Daar ben ik niet mee bezig, ik zie over vijf of tien jaar wel waar ik sta, wie dan leeft, wie dan zorgt'. Maar kijk eens wat er op dit moment al op de arbeidsmarkt gebeurt. Ook op Aruba wordt de regelgeving en wetgeving regelmatig veranderd en aangepast."

Vaak heeft een organisatie veel vragen op personeelsgebied, zo weet Figaroa. "Dat kan variëren van het opstellen van een arbeidsovereenkomst tot het aanvragen van ontslag. Zo'n organisatie is vaak te klein om een personeelsmanager in dienst te hebben, het inschakelen van een (arbeids)jurist om dit soort zaken in goede banen te leiden is vaak een te dure oplossing." Figaroa vertelt dat een hr-abonnement dan een betaalbare uitkomst biedt. "Op basis van de behoefte van een bedrijf zal een ervaren personeelsmanager aanwezig zijn in het bedrijf en zal allerlei vraagstukken rond het personeelsbeleid oppakken. Want het blijft natuurlijk niet bij zaken rond aanname en ontslag. Een groot voordeel van een personeelsmanager 'in house' is dat deze de organisatie goed leert kennen en daarom al van te voren kan inspelen op vraagstukken waardoor veel problemen vermeden kunnen worden. De personeelsmanager signaleert bijvoorbeeld een te hoog ziekteverzuim. Hij of zij kan dan direct een beleid ontwikkelen waardoor er minder verzuim zal ontstaan, een dergelijke actie zal direct zijn vruchten afwerpen. Ook bij het voeren van 'moeilijke' gesprekken zoals het voeren van functionerings- en beoordelingsgesprekken, kan de personeelsmanager ingezet worden."

Figaroa zegt dat de personeelsmanagers die ingezet worden een brede kennis van de arbeidsmarkt hebben waardoor het onder meer mogelijk is om verschillende gelijksoortige bedrijven met elkaar te vergelijken. Een bedrijf weet dan al heel snel of er bijvoorbeeld een marktconform salarisbeleid wordt gevoerd. Deze informatie is zeer waardevol voor een bedrijf, maar uit ervaring weet ik dat veel bedrijven hier grote problemen mee hebben. Het kost veel tijd, het is gecompliceerd en een bedrijf heeft vaak ook niet de expertise hiervoor in huis. Uitbesteden is dan de oplossing."

Op maat gesneden adviezen

Figaroa vertelt dat een bedrijf niet per se een abonnement hoeft af te sluiten. "Ook het inschakelen van een ervaren personeelsmanager voor één bepaald onderwerp, probleem of vraagstuk behoort tot de mogelijkheden. Zo kunnen wij organisaties bijvoorbeeld begeleiden bij veranderingsprocessen, de aanschaf van een nieuw hr-systeem, ziekteverzuimproblematiek, het opstellen van functiebeschrijvingen, functiewaardering, arbeidsvoorwaarden en ga zo maar door. Zo is op dit moment het hebben van een softwarepakket op het gebied van personeel erg in zwang. Het helpt een organisatie om de prestaties van de medewerkers beter te monitoren. Wij ondersteunen organisaties in de keuze voor een dergelijk pakket, waarbij we altijd de organisatie als uitgangspunt nemen. Ook kunnen wij een zogenaamde quick-scan uitvoeren. Knelpunten op P&O-gebied worden zo in een zeer kort tijdsbestek duidelijk. Aan de hand van deze scan kunnen wij de organisatie adviseren en eventueel begeleiden. Uit ervaring weten wij dat bedrijven en organisaties allemaal te maken hebben met verschillende problematiek. Wij bieden daarom geen standaardoplossingen aan, maar altijd op maat gesneden oplossingen waarmee een organisatie echt uit de voeten kan. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat een bedrijf aan zijn klantvriendelijkheid wil gaan werken, voor het ene bedrijf kan dat te maken hebben met goed opgeleide mensen aan de receptie, voor een ander bedrijf kan het zijn dat met name de 'after sales' veel meer aandacht moeten krijgen. Wij brengen in eerste instantie de knelpunten in kaart en bieden dan een op maat gesneden training aan."

Shadey Bahali-Figaroa, personeelsconsulent bij Deloitte op Aruba.

Figaroa meent dat het juist die enorme veelheid aan onderwerpen is die de huidige ondernemer, en zeker de kleine ondernemer met weinig werknemers, zelf niet kan behappen. Vaak is het beter om zaken meteen goed te regelen om zo niet in de problemen te raken door het gemis van goed doordacht P&O-beleid. En daartoe behoort, zeker niet op de laatste plaats, een slimme organisatie van de werkzaamheden. "Bedrijfsprocessen moeten goed ingericht zijn, soepel verlopen en tegen de laagste (personeels)kosten. De vraag 'hoe verdeel ik als ondernemer de werkzaamheden zo effectief mogelijk, zodat het juiste aantal werknemers werkzaam is en de personeelskosten evenredig zijn aan de opbrengsten', is een cruciale vraag die iedere ondernemer zich zou moeten stellen. Met betrekking tot deze vraag en alle onderwerpen die maar op P&O-gebied te bedenken zijn kunnen wij als adviesbureau ondersteuning bieden."

MKB

Doelgroep bepalen en bereiken

Het bepalen van een doelgroep blijft bij veel ondernemingen beperkt tot het in kaart brengen van alle potentiële klanten, terwijl het effectiever is om u als onderneming op een bepaalde doelgroep te richten en de marketing hier op aan te laten sluiten. De doelgroep voelt zich dan meer aangesproken en is eerder bereid om van uw diensten of producten gebruik te maken.

Tekst: Bertine Vermeer

Een doelgroep kan worden bepaald op basis van gewenste kenmerken, bijvoorbeeld koopgedrag, loyaliteit of behoeften.

Een voorbeeld: De groep zestigplussers is voor nieuwe producten en ondernemingen moeilijk te bereiken, maar wanneer zestigplussers eenmaal zijn overtuigd, zijn ze over het algemeen loyaler dan jongere consumenten. Om deze groep te bereiken en te binden zijn persoonlijke service, kwaliteit en gebruiksvriendelijkheid belangrijk.

Wanneer uw doelgroep is bepaald, is het belangrijk om zich ook ervan bewust te zijn wie daadwerkelijk over de aanschaf van uw producten of diensten beslist en door wie deze keuze verder beïnvloed wordt.

Vaak zijn het anderen dan de klant zelf, die (mede) bepalen welk product of welke dienst gekocht wordt.

Bertine Vermeer is innovatie-adviseur bij ICC, gespecialiseerd in productontwikkeling.

Een voorbeeld: Voor de veiligheid van haar tachtigjarige moeder gaat dochter op zoek naar een mobiel alarmsysteem. Haar moeder heeft er eigenlijk geen behoefte aan. Ze vindt het overbodig en is bang om per ongeluk op het alarm te drukken, maar omdat dochter zo aandringt geeft ze toch toe.

Voor een effectief marketingplan is het in zo'n geval nodig om ook rekening te houden met de wensen van de dochter en de manieren om haar te bereiken en te interesseren.

Doelgroep bereiken

Om de doelgroep te bereiken zijn er verschillende soorten marketing, hieronder worden drie voorbeelden besproken: push marketing, pull marketing en directe pull marketing.

Push marketing

Bij push marketing worden potentiële klanten actief benaderd. Een product of dienst wordt als het ware onder de neus van een potentiële klant geduwd. Omdat push marketing een onpersoonlijk en commercieel karakter heeft wordt dit vaak als opdringerig en onbetrouwbaar ervaren.

Pull marketing

Bij pull marketing wordt het product of de dienst door de potentiële klant zelf gezocht en gevonden. De potentiële klant heeft een probleem of behoefte, gaat op zoek naar een oplossing en onderneemt dus actie vanuit eigen interesse. De kwaliteit van een lead is in die situatie vele malen hoger dan bij push marketing.

Directe pull marketing

Directe pull marketing is een combinatie van push en pull marketing. U biedt als onderneming bijvoorbeeld de mogelijkheid aan om op de hoogte te blijven van uw producten en diensten. Dit kan door het ontvangen van een digitale nieuwsbrief, of door de mogelijkheid te bieden om uw onderneming of product op facebook te linken. De potentiële klant wordt zo vrijwillig op de hoogte gebracht van uw producten en diensten en zal promotie eerder als wenselijk dan hinderlijk ervaren. Zorg er wel voor dat berichten interessant blijven en spam met mate. Vallen de berichten in herhaling, of is de informatie irrelevant voor uw doelgroep, dan zal de potentiële klant er na enige tijd geen oog meer voor hebben.

Het mooie van directe pull marketing, behalve dat promotie positiever wordt ervaren, is dat het een goed middel is om inzicht te krijgen in wie nu werkelijk in uw onderneming of producten geïnteresseerd zijn.

Een andere manier om potentiele klanten te bewegen om zich op eigen initiatief voor uw producten of diensten te interesseren, is door het creëren van een behoefte. Er kunnen pijnpunten worden benoemd die een product op kan lossen of verbeteren. Denk aan gezichtscrèmes, haarverf, of tandbleekproducten. Als rimpels, grijs haar en gelige tanden niet door media en commercie als lelijk waren bestempeld, zou er niet zo'n grote markt voor zijn.

Samenvatting

- De mate waarin potentiële klanten zich voelen aangesproken is bepalend voor de afname van uw product of dienst.
- Effectieve marketing is gericht op klant, eindgebruiker en hen die inspraak/invloed hebben op het koopgedrag.
- Wanneer potentiële klanten u zelf (met een beetje hulp) hebben gevonden en zelf actie ondernemen, is de interesse en het vertrouwen hoger en wordt promotie vervolgens positiever ervaren.

Wilt u meer weten over deze column, over onze services en diensten, of een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek? Dan kunt u contact opnemen met het InnovatieCentrum Curaçao, via bvermeer@icc.an of (+599 9) 737-1360.

InnovatieCentrum Curaçao

Het InnovatieCentrum Curaçao (ICC) is in 1991 opgericht door de Dienst Economische Zaken van het Eilandgebied Curaçao, met als doel het Midden- en Klein Bedrijf op Curaçao te stimuleren om hun concurrentiekracht te vergroten. Deze week schrijft Bertine Vermeer de column namens ICC. Zij is innovatie-adviseur bij ICC, gespecialiseerd in productontwikkeling.

Armoede, rijkdom voor ontwikkeling (5)

Eén plus één is drie

De Ñapa besteedt aandacht aan de ins en outs van het armoedevraagstuk op Curaçao met als doel de lezer te laten zien hoe duurzame ontwikkeling een centrale plek heeft binnen de aanpak hiervan. Door enerzijds in te gaan op de oorzaken en anderzijds te focussen op de verschillende perspectieven. Dit thema wordt belicht vanuit invalshoeken van partijen die binnen de aanpak van armoede een essentiële rol vervullen, te weten de burger, de NGO, de overheid en het bedrijfsleven. Tenslotte wordt op basis van deze bevindingen een duurzame aanpak geformuleerd en blijkt of armoede daadwerkelijk, rijkdom voor duurzame ontwikkeling is.

Hensly Koeiman

Tekst: Shakti Aroena Lakhi

Een belangrijke stakeholder binnen het armoedevraagstuk is de overheid. En wie is dan een betere woordvoerder voor de overheid dan de minister zelf. In deze zoektocht naar het antwoord op vraag of armoede daadwerkelijk een rijkdom voor ontwikkeling is, wordt aan tafel geschoven bij de minister van Sociale Zaken, Arbeid en Welzijn Hensly Koeiman om zijn kant van het verhaal te horen. Het artikel van deze week laat zien hoe de minister de achterliggende oorzaken van het armoedevraagstuk ziet, zijn verantwoordelijkheid binnen de aanpak van dit thema en welke rol hij hierin ziet weggelegd voor de overige partijen.

Visie

"Armoede op Curaçao mag zeker niet bestaan. Er wordt aan de ene kant veel voedsel weggegooid en aan de ander kant zijn er een hoop mensen die zonder eten naar bed gaan op Curaçao", begint de minister enigszins verontwaardigd zijn verhaal. "Curaçao heeft juist in vergelijking met de overige landen in het Caribisch gebied een grote potentie om zich te ontwikkelen tot een zelfstandige natie. Helaas is er een slechte verdeling van de rijkdom wat resulteert in een kloof tussen arm en rijk."

Dit probleem dient aangepakt te worden volgens de minister. Wat hem verbaast en tegelijkertijd zorgen baart is dat een land als Curaçao met een sterke christelijke basis, waar het zorgen voor elkaar hoog in het vaandel staat, zo'n tegenstelling kent.

Onderwijs

De oorzaken voor de verschillen in welvaartsniveau binnen de Curaçaose gemeenschap zoekt Koeiman in de richting van het onderwijs. En vooral het onderwijs ziet de minister als middel om armoede bij de bron aan te pakken. Hij is van mening dat ongelijke kansen reeds binnen het onderwijs gecreëerd worden. "Dit heeft te maken met het verschil in kwaliteit van het onderwijs per school. Zo zijn er op het eiland genoeg ouders die moeite doen om hun kinderen op scholen in te schrijven die goed onderwijs garanderen, omdat een deel van de ander scholen geen optie blijkt te zijn vanwege gebrek aan kwaliteit."

Volgens de minister heeft het onderwijs als taak kinderen communicatieve vaardigheden, (luisteren naar de ander, zichzelf uiten, feedback geven) bij te brengen, zodat zij mondig, sociaal en zelfstandig worden. En in staat zijn als volwaardige burgers vanuit een respectvolle basis te functioneren binnen de maatschappij. "Het is van persoonlijk en nationaal belang dat kinderen zich leren uiten vanuit hun moedertaal, met de computer leren omgaan, zelfstandig problemen kunnen oplossen en kritisch informatie tot zich nemen." Helaas garandeert het onderwijs dit niet op dit moment, wat een mentale armoede creëert onder deze jonge groep mensen.

Slecht onderwijs betekent voor de minster het creëren van ontwikkelingsachterstanden bij kinderen, waardoor zij zich niet redzaam kunnen maken in de samenleving. Deze kinderen hebben vaak te weinig perspectief en kansen om hoger op de maatschappelijke ladder te komen. Met alle gevolgen van dien: mentale en/of materiële armoede.

Arbeidsethos

Een andere oorzaak dat mensen in armoede terechtkomen en/of blijven is dat er vaak geen besef is van arbeidsethos. Hiermee bedoelt de minister dat indien een persoon een baan heeft, hij zich ook bewust moet zijn van de verantwoordelijkheden die dat met zich meebrengt, zoals elke dag en op tijd op het werk verschijnen. Daarnaast is het ook van belang dat de burger zich realiseert wat de invloed van werk is op zijn persoonlijke groei. Een baan is namelijk belangrijk omdat deze behalve dat het een salaris oplevert, ook het leven van de mens zelf in positieve zin beinvloedt. Zo creëert werk trots en zelfvertrouwen. De minister vraagt zich af "hoeveel mensen er op het eiland zijn die het belang van normen en waarden binnen de werkende wereld niet begrijpen en deze niet kunnen hanteren, met als gevolg dat zij hun baan verliezen en hiermee de kans verkleinen op het vinden van een nieuwe baan?" Daarmee blijven die mensen hangen in hun kansarme situatie.

Verantwoordelijk

Als rol voor de overheid, en dus in zijn verantwoordelijkheid als minister van Sociale Zaken, Arbeid en Welzijn, ziet hij een bijdrage weggelegd in het empoweren (versterken van het zelfvertrouwen) van mensen, in een mentaliteitsverandering met betrekking tot het arbeidsethos en het uitbreiden van vakkennis onder de kansarme bevolking. "Dit wil ik doen door het geven van voorlichting en scholing via cursussen voor volwassenen. Voor kinderen zal in het onderwijs ook hier aandacht aan worden besteed."

"Meer controle op sociale voorzieningen, zoals onderwijs", noemt de minister als ander speerpunt. "In het belang van kwalitatief goed onderwijs is strenge inspectie van groot belang." Daarnaast wil de minister er op toezien dat er goede arbeidsvoorwaarden worden gecreëerd en deze worden nageleefd. Hiermee wil hij bijvoorbeeld voorkomen dat werknemers na 20 jaar in dienst te zijn bij dezelfde werkgever nog steeds het minimumloon ontvangen. "En ook de controle op arbeidsomstandigheden is een issue, want een prettige en veilige werkomgeving heeft een positieve invloed op de (werk)houding van arbeiders." Koeiman is ook van mening dat indien de regels niet worden nageleefd er sancties moeten volgen.

Om de kosten voor levensonderhoud te verlagen heeft de minister het plan gepresenteerd regenbakken te introduceren in de Curaçaose huishoudens met als doel het regenwater op te vangen. "Dit water kan gebruikt worden voor verschillende doeleinden zoals het besproeien van planten, het doorspoelen van de wc en schoonmaak. Hierdoor kunnen gezinnen besparen op water en de hieraan verbonden kosten. Dit plan is van algemeen belang omdat niet alleen de kansarmen er profijt van zullen hebben. Ook middenstanders en de upper class." Momenteel heeft de minister een commissie samengesteld die de praktische voorwaarden voor het gebruik van deze regenbakken verder zal uitwerken. Deze commissie bestaat uit een gemêleerde groep personen van techneuten tot gezondheidsdeskundigen. Ook is hij aan het uitzoeken hoe de aanschaf van deze bakken gesubsidieerd zou kunnen worden.

Synergie

Hoe dan ook, de minister beseft dat het armoedevraagstuk te complex is om alleen vanuit zijn ministerie op te lossen. "Issues als onderwijs en economische ontwikkeling komen eveneens aan bod en de uitvoering en uitwerking van deze zaken liggen bij andere ministeries. De oplossing vraagt dus om een integrale aanpak."

"Een hechte samenwerking tussen de verschillende ministeries, een synergie waarbij het effect groter is dan elk van de samenwerkende partijen afzonderlijk zou kunnen bereiken. Een één plus één is drie effect", aldus minister Koeiman. De basis is aanwezig om samen te werken, want bij elk ministerie draait het direct of indirect om welzijn binnen de Curaçaose gemeenschap. Zo worden door kwalitatief goed onderwijs mondige en intelligente burgers gevormd met het vooruitzicht op een stevige basis in de maatschappij. Het ministerie van Justitie bijvoorbeeld wil door controle en handhaving een leefbare omgeving creëren. Een florerende economie brengt een welvarend land voort en goede gezondheidszorg en hygiëne is de basis voor een schoon en leefbaar milieu. Minister Koeiman beaamt dat zijn ministerie op het eerste gezicht de meeste connecties heeft met andere ministeries. En dit biedt hem in het kader van het scheppen van synergie perspectieven.

Bedrijfsleven

Koeiman ziet een belangrijke rol voor het bedrijfsleven weggelegd bij het oplossen van het armoedeprobleem. Hij ziet hen als een serieuze gesprekspartner om gezamenlijk een plan van aanpak te ontwikkelen en hun ideeën en visie mee te nemen in het beleid van het ministerie. Onlangs overhandigde Lionel Capriles, voormalige directeur van Maduro en Curiel's Bank, een rapport aan de minister over onderzoek dat is gedaan naar allerlei vormen van hulp die kansarmen nodig hebben om uit hun situatie te komen. De minister zegde toe dit onderzoek verder uit te werken en te kijken welke concrete stappen moeten worden genomen.

Naast een belangrijke stem, is de minister van mening dat het bedrijfsleven verantwoordelijk is voor het scheppen van goede arbeidsvoorwaarden en faciliteiten voor haar werknemers. "Meer vrouwen aan het werk helpen door de mogelijkheden om part time te werken te vergroten. Kinderopvang binnen het bedrijf toegankelijk te maken, zodat moeders hun kinderen niet elders hoeven onder te brengen. Een bijkomend voordeel hiervan is dat het voor moeders met zogende kinderen eenvoudig is om hun kind aan de borst te voeden wat weer een extra stimulans is om borstvoeding te geven."

Het aanbieden van een salaris dat meegroeit met de ontwikkeling en ervaringen van de medewerker ziet de minister als een belangrijke taak van de werkgever. "Het is te gek voor woorden, zoals het nu nog zo vaak gebeurt, dat een medewerker die 20 jaar in dienst is nog steeds het minimumloon ontvangt." De minister wil samen met werkgevers en vakbonden overleggen hoe dit probleem in de toekomst opgelost kan worden.

Maatschappelijke organisaties

Als één van de belangrijkste verantwoordelijkheden van de NGO's ziet de minister dat zij een luisterend oor hebben voor de kansarmen in wijken waar zij actief zijn. Zij zijn de instellingen die weten wat de wijkbewoners nodig hebben en hoe zij hen verder moeten helpen. Verder is het van belang dat er meer samenwerking komt tussen de verschillende organisaties. Uit de praktijk blijkt dat er weinig wordt samengewerkt vanwege eigen belang of slechte ervaringen met samenwerking. De minister benadrukt dat "samenwerking een 'must' is, vooral in het belang van synergie en efficiëntie." Tenslotte vraagt hij aan de maatschappelijke organisaties om geen misbruik te maken van de belangrijke positie waarin zij zich bevinden en dat de gelden goed besteed moeten worden en voor de mensen zelf zijn.

Burger

"De burger zit achter het stuur en bepaalt zelf in welke richting hij rijdt." Hulp krijgt deze burger zeker van de minister als hij zijn stem maar laat horen. "Een van de actiepunten binnen mijn beleid is het vormen van wijkraden om boven water te krijgen wat de mensen zelf nodig hebben. Het is dan ook de verantwoordelijkheid van de wijkbewoner om zijn stem te laten horen."

"Ik kan slechts het dorstige paard naar de rivier begeleiden, het drinken mag hij zelf doen", aldus de minister.

Toekomst

Voor de toekomst ziet de minister dat er een nationaal plan moet komen in het kader van de ontwikkeling van Curaçao dat opgesteld is en gedragen wordt door de hele gemeenschap. Iedere partij heeft zijn volwaardige stem uitgebracht en de verantwoordelijkheid genomen. Wij zijn met zijn allen bereid om dit plan uit te voeren in het belang van 'un desaroyo sostenibel pa nos pais Kòrsou'.

Tot slot vindt de minister dat armoede, rijkdom voor ontwikkeling ontstaat wanneer de negatieve ervaringen in positieve worden getransformeerd, waardoor vooruitgang in persoonlijke ontwikkeling ontstaat. "De harde klappen van het leven gebruiken als lessen om het beste van het leven te maken. Kijk maar hoe mannen als Maradona en Pele 'groot' zijn geworden!"

Shakti Aroena Lakhi studeerde Milieukunde aan de Landbouwuniversiteit Wagenignen en is gespecialiseerd in duurzaamheid. Ze is werkzaam als consultant bij Kool Caribe Consult Parter in Sustainability. Reacties: aroena.kcc@onenet.an. Uw mening en betrokkenheid tellen, want een samenleving in balans gaat ons allen aan.